

ongeremd

Zwolle

Jong in Zwolle, vet mazzel
Zwols Jeugdbeleid 2005-2009

Inhoud

Voorwoord	pag. 3
Inleiding	pag. 4
Deel I	
[1] Ambitie en doelstellingen	pag. 6
[2] Verantwoordelijkheden Ouders - Gemeente - Provincie	pag. 8
[3] Instrumenten Jeugdonderzoeken - Netwerken - Jeugdparticipatie - Jeugdactieplan - Tenslotte - De belangrijkste aandachts- punten voor het jeugdbeleid 2005 – 2009	pag. 10
Deel II	
[4] Geboorte en eerste levensjaren (nul tot twee jaar) Gezin - School/opvang - Vrije tijd - Wijk	pag. 14
[5] Peuter (twee tot vier jaar) Gezin - School/Kinderopvang - Vrije tijd - Wijk	pag. 16
[6] Basisschoolkind (vier tot twaalf jaar) Gezin - School - Gezondheid - Brede school - Veiligheid - Vrije tijd - Wijk	pag. 18
[7] Pubers (twaalf tot achttien jaar) Gezin - School - Voorkomen van voortijdig schoolverlaten - Gezondheid - Veiligheid - Vrije tijd - Sport en bewegen - Andere vormen van vrijetijdsbesteding - Wijk - Dit is Zwolle (plan van aanpak straatfatsoen) - Veiligheid (jeugdcrimina- liteit)	pag. 22
[8] Volwassen ? (18 – 23 jaar) Gezin - Zwerfjongeren (15 – 25 jaar) - School/Werk - Regionaal Meld- en Coördinatiepunt - Werkgelegenheid - Vrije tijd - Wijk - Tenslotte	pag. 26
Bijlage I	
Demografische gegevens	pag. 30

In Zwolle wonen op dit moment ruim 110.000 mensen. Eenderde hiervan is jonger dan 24 jaar. Investeren in jongeren betekent investeren in de toekomst van de gemeente.

Wat houdt de jeugd bezig? Hoe kunnen wij ze betrekken bij alle ontwikkelingen in de stad?

Hoe maken en houden we de stad aantrekkelijk voor jongeren?

Wij willen graag dat al onze jongeren zich veilig en prettig voelen in de stad, maar ook dat zij zich betrokken voelen bij de stad. Kenmerkend voor jongeren is dat zij snel veranderen. Beleid dat op jongeren gericht wordt, vraagt dan ook om voortdurende aanpassing en bijstelling. Kortom om flexibiliteit.

Met de meeste kinderen en jongeren in Zwolle gaat het goed. Maar voor kinderen en jongeren die het minder makkelijk hebben, waar het opgroeien of de eigen ontwikkeling niet vanzelf gaat, vervullen wij eveneens een rol. Wij willen er door middel van doorgaande zorg- en leerlijnen voor zorgen dat elk kind en elke jongere de zorg krijgt of de extra aandacht die het nodig heeft om weer kansen voor zichzelf te zien.

Voor het realiseren van het jeugdbeleid is afstemming met alle partners in de stad, zoals het onderwijs, de welzijns-, sport en cultuurinstellingen maar ook de zorgaanbieders en de veiligheidspartners enorm belangrijk. Sinds een aantal jaren werken de bovenstaande instellingen samen in het beleidsnetwerk Jeugd. Extra aandacht is ook nodig voor opvoedingsondersteuning aan ouders omdat zij eerstverantwoordelijk zijn voor het geluk en de ontwikkeling van hun kinderen.

Daarnaast zullen wij de komende jaren meer aandacht schenken aan de verschillende allochtone groepen jongeren en hun ouders. Van een goede integratie van deze jongeren hangt echter veel af voor de toekomst van de stad. Immers vijftien procent van de Zwolse inwoners heeft een andere etniciteit dan de Nederlandse. Die vijftien procent zijn verdeeld over 22 nationaliteiten. Dat kan heel boeiend zijn. Elke cultuur brengt zijn eigenaardigheden mee en vraagt daarom een eigen benadering.

Etnische minderheden blijken vaak oververtegenwoordigd te zijn in achterstandswijken. In deze wijken kunnen de problemen zich opstapelen omdat de gezinnen gemiddeld vaak laag opgeleid zijn en een laag inkomen hebben. Alle instellingen in de jeugdketen staan voor de klus een antenne te ontwikkelen voor (cultuur)specifieke factoren die spelen bij de kinderen binnen die gezinnen.

Samenwerking met maatschappelijke (zelf)organisaties en intermediairs uit de eigen groep zijn vaak sleutel tot succes. De komende jaren willen wij de potenties van Zwolle voor de jeugd verder ontwikkelen en uitbreiden. Daarbij willen wij bereiken dat in de toekomst elke volwassene in Zwolle bij het terugdenken aan zijn jeugd in Zwolle vindt dat hij **vet mazzel** heeft gehad.

“Wie mij wil leren kennen moet naar Zwolle komen”

(Herman Brood over Zwolle)

“Ik kom uut Zwolle, vette pech”

Je bent jong in Zwolle, wat mag je verwachten!!

Inleiding

Welke voorzieningen zijn er waar kinderen of hun ouders gebruik van kunnen maken, welke hulp is er voor het geval het niet helemaal goed gaat? Waar kun je dan terecht?

De algemene ambitie van ons jeugdbeleid is:

De gemeente Zwolle wil graag dat alle jongeren in vrijheid opgroeien tot volwaardige leden van de samenleving. Dat zij zich veilig voelen in de stad en de kans krijgen om de talenten die zij hebben op een goede manier te gebruiken zowel ten behoeve van hun eigen ontwikkeling als de samenleving. Dat zij het onderwijs kunnen volgen dat bij hen past en daarna passende arbeid kunnen verrichten. Dat zij zich veilig voelen in hun woon- en leefomgeving en dat zij in hun vrije tijd de dingen kunnen doen die ze leuk of goed vinden.

Een volwaardig lid van de samenleving is iemand die verantwoordelijk is voor zichzelf, maar zich ook verantwoordelijk voelt voor de maatschappij om hem heen, die beseft dat hij in een vrij en democratisch land woont en die ook beseft dat in vrijheid leven niet hetzelfde is als alles maar mogen zeggen en doen. Niet alleen jij maar ook de ander heeft het recht om in diezelfde vrijheid te leven. Dat recht vraagt om respect voor en rekening houden met de ander. Ook als die ander een andere etniciteit heeft dan jijzelf.

Deze notitie over het jeugdbeleid stelt het kind centraal en volgt hen in hun levensloop op weg naar volwassenheid. Bij het opgroeien van kinderen en jongeren zijn de domeinen gezin, school/opvang, vrije tijd en wijk erg belangrijk. Het onderscheid van deze vier domeinen in de verschillende levensfasen van de jeugd vormt de leidraad van deze notitie en is ontleend aan de Community that Care strategie, CTC (zie ook paragraaf 3.1). CTC wordt dan ook als methodische onderlegger gehanteerd voor de verdere ontwikkeling van ons jeugdbeleid. De vier belangrijke pijlers zijn hierbij richtinggevend.

Het gaat hier om:

- de sociale ontwikkelingsstrategie,
- een samenhangende, gemeenschapsbrede benadering,
- een model voor risico en beschermende factoren en
- de inzet van effectieve projecten en activiteiten

De sociale ontwikkelingsstrategie laat zien hoe kinderen zich tot sociaal gezonde volwassenen kunnen ontwikkelen, waarbij het van belang is dat:

- kinderen en jongeren opgroeien in een omgeving waarin volwassenen consequent gezonde opvattingen en duidelijke normen voor gedrag naleven;
- kinderen en jongeren hiervoor een sterke binding nodig hebben met hun familie, de school en de gemeenschap waarin zij leven;
- kinderen en jongeren kansen, vaardigheden en erkenning krijgen om op een zinvolle wijze een bijdrage te leveren aan de verbanden waarvan zij deel uit maken;
- rekening wordt gehouden de individuele karakteristieken van kinderen en jongeren (geslacht, intelligentie, een flexibel en veerkrachtig karakter) die hun beschermen tegen risico's.

De verbinding tussen de sociale ontwikkelingsstrategie en de vier domeinen wordt hieronder kort beschreven.

Gezin

Het gezin waar een kind wordt geboren is de eerste plek waarin het opgroeit. Het gezin kan bescherming bieden tegen risico's die kunnen leiden tot probleemgedrag, vooral wanneer er sprake is van een opvoedingsstijl waarbij duidelijke waarden en

normen gehanteerd worden. Gedurende het hele leven van een kind, blijft de band met het gezin belangrijk voor een gezonde ontwikkeling.

School/opvang

De wereld van het kind wordt groter door de start van het kind op school. Al eerder heeft een groot aantal kinderen door deelname aan peuterspeelzaal en/of kinderopvang, contacten opgedaan buiten het gezin. Kinderen krijgen hierdoor de mogelijkheid nieuwe sociale en cognitieve vaardigheden te ontwikkelen.

Vrije tijd

In de kinder- en tienerjaren breidt de wereld van kinderen en jongeren zich verder uit. Het is belangrijk dat jongeren hun tijd naast de tijd in het gezin en op

school – al dan niet samen met leeftijdsgenoten – op een zinvolle wijze kunnen besteden. Jongeren krijgen op deze wijze de gelegenheid om betrokken te raken bij en een bijdrage te leveren aan de samenleving.

Wijk

De wijk of buurt vormt de directe omgeving waar kinderen opgroeien. Dit geldt voor alle kinderen, los van hun sociaal-economische of etnisch-culturele achtergrond. Algemeen wordt de invloed onderkend van de sociale omgeving op de ontwikkeling van jonge mensen. De samenhang en samenstelling van de wijk kunnen enerzijds de risico's op probleemgedrag doen toenemen en anderzijds de mogelijkheden van kinderen vergroten en dus bijdrage aan een positieve ontwikkeling van kinderen.

Leeswijzer

In het eerste deel van deze notitie is de algemene ambitie op het jeugdbeleid nader uitgewerkt in drie prioriteiten met daaraan gekoppeld de belangrijkste uitwerkingen (analoog aan het Meerjaren Ontwikkelings Programma 2005 – 2009). Hiermee geven wij een schets van waar wij met jeugdbeleid naar toe willen.

Daarna worden de verantwoordelijkheden beschreven van de verschillende overheden, de instellingen die betrokken zijn bij jeugd, de ouders en jongeren zelf. Als laatste staan wij stil bij de instrumenten die wij inzetten voor het realiseren van sterk en resultaatgericht jeugdbeleid en sluiten af met de belangrijkste aandachtspunten voor de komende jaren.

In het tweede deel van de notitie gaan wij per leeftijdsfase in op de huidige stand van zaken van het jeugdbeleid en worden de voorgestelde uitwerkingen inhoudelijk verantwoord. In de hoofdstukken 7 en 8 zijn tevens de resultaten uit het gezondheidsonderzoek jongeren van de GGD en het Jeugdonderzoek 2004 verwerkt.

“Wie de jeugd heeft, heeft de toekomst.”

[1] Ambitie en doelstellingen

Wij willen graag dat alle jongeren in vrijheid opgroeien tot volwaardige leden van de Zwolse samenleving. Belangrijk daarbij is dat zij zich veilig voelen in de stad en de kans krijgen om de talenten die zij hebben op een goede manier te gebruiken zowel ten behoeve van hun eigen ontwikkeling als ook voor de samenleving. Dat zij het onderwijs kunnen volgen dat bij hen past en daarna passende arbeid kunnen verrichten. Dat zij zich bovendien prettig voelen in hun woon- en leefomgeving en dat zij in hun vrije tijd de dingen kunnen doen die ze leuk of goed vinden.

Om deze algemene ambitie voor het jeugdbeleid te realiseren onderscheiden wij in deze notitie drie prioriteiten waar langs wij het jeugdbeleid de komende jaren verder vorm willen geven. De ene prioriteit richt zich op jongeren waarmee het goed gaat (**Binden en activeren**). Deze jongeren groeien voorspoedig op en hebben een warme relatie met hun ouders en vrienden. Zij gaan naar school, ze sporten, zorgen voor levendigheid in de wijk en de stad. Ons beleid is erop gericht dat het met deze jongeren goed blijft gaan. Dit proberen wij door in te zetten op vroegtijdig signaleren van mogelijke problemen en risico's en preventieve activiteiten.

Door de aantrekkelijke woonsituatie en de aanwezigheid van veel onderwijsinstellingen heeft Zwolle goede mogelijkheden om deze jonge, creatieve mensen aan de stad te binden en daarmee een innovatief sociaal, economisch en cultureel klimaat te bevorderen. Nu Zwolle zich meer en meer als grote stad ontwikkelt, willen wij de bijdrage van jongeren aan de stad dan ook blijvend versterken. Hierbij wordt vooral gedacht aan de groep van twaalf tot drieëntwintig jaar. Wij willen ze uitdagen en in staat stellen om zelf actief mee te doen aan de samenleving, maar verwachten ook dat jongeren hierin zelf initiatief nemen (zelfoplossend vermogen en eigen kracht).

Signalen van partners in de stad (vertegenwoordigd in het beleidsnetwerk Jeugd) legitimeren in de komende jaren extra aandacht voor de tienerleeftijd (tien tot veertien jaar). In deze leeftijdsfase vinden grote veranderingen plaats. De overgang van basisschool naar het voortgezet onderwijs is daar één van. In brede zin willen wij onderzoeken hoe die extra aandacht gegeven kan worden.

Helaas gaat het niet met alle kinderen en jongeren uit Zwolle goed. (**Iedere jongere doet mee**) Het opgroeien en opvoeden komt soms in gedrang. Natuurlijk blijft opvoeden in de eerste plaats een zaak van de ouders. Zij zijn primair verantwoordelijk voor een optimale ontwikkeling van hun kind. Maar wanneer kinderen of jongeren ernstig in hun ontwikkeling worden bedreigd of de opvoedtaak ouders (te) zwaar valt, is het onze taak als overheid om samen met relevante maatschappelijke instellingen de juiste ondersteuning of begeleiding te bieden. Het is in de eerste plaats primair aan de ouders of jongere zelf om indien nodig een beroep te doen op deze ondersteuning of begeleiding. Wij gaan daarbij uit van de eigen kracht en het zelfoplossend vermogen van ouders of jongere. Maar als zij dat niet (kunnen) doen en het mis dreigt te gaan met het kind of de jongere, dan zullen de daartoe geëigende instellingen hulp aanbieden of uiteindelijk, indien nodig, ingrijpen.

Het voorkomen en tegengaan van jeugdcriminaliteit is dan ook het sluitstuk van het jeugdbeleid, waarbij het in gang gezette beleid van de afgelopen jaren verder wordt voortgezet (**Integraal veiligheidsbeleid: voorkomen en bestrijden van jeugdcriminaliteit**) en versterkt. Door daarbij vooral in te zetten op preventie en signalering én maatwerk per gebied/wijk proberen wij te voorkomen dat jongeren verder afglijden.

In onderstaand schema is de bovenstaande algemene ambitie nader uitgewerkt langs de drie prioriteiten en gekoppeld aan concrete uitwerkingen, waarbij de kaders van het MOP 2005 –2009 ten aanzien van jeugd richtinggevend zijn.

Prioriteit 1

Binden en activeren van jongeren

Maatschappelijke doelen

- Zwolle wordt meer en meer een studentenstad.
- Gerichte (culturele) evenementen voorstuderende jongeren
- Goede aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven
- Goede aansluiting tussen onderwijs en vrijwilligerswerk/sport/zorg
- Meer betaalbare studentenhuysvesting
- Vergroten van de betrokkenheid van studenten bij het ontwikkelen van de stad

Concrete uitwerkingen

- Geregeld en gericht onderzoek doen naar de vraag en behoefte van jongeren
- Flexibiliteit in beleid en voorzieningen voor jongeren
- Samen met jongeren ontwikkelen van gemeentelijk beleid op het gebied van horeca, studentenhuysvesting, cultuur, sport enzovoort.
- Stimuleren van (maatschappelijke) stages en vrijwilligerswerk
- het realiseren van betaalbare studentenhuysvesting

Maatschappelijke doelen

Creëren van voldoende 'vrije ruimte' waar jongeren zelf invulling kunnen geven aan hun ambities op het gebied van ondernemerschap en werk, vrije tijd, sport en bewegen, muziek en cultuur. Spreiding van dergelijke ruimte over de wijken.

Concrete uitwerkingen

- Realiseren van fysieke ruimte voor jonge startende ondernemers
- Realiseren van 'vrije ruimte' voor jongeren
- Het stimuleren en ondersteunen van initiatieven van jongeren op dit gebied

Prioriteit 2

Iedere jongere doet mee

Maatschappelijke doelen

Voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden (nul tot twaalf jaar)

Concrete uitwerkingen

- Creëren van doorgaande leer- en zorglijnen (aansluiting consultatiebureau, peuterwerk, primair en voortgezet onderwijs)
- Inzet van voor en vroegschoolse programma's voor peuters en kleuters
- Bieden van opvoedingsondersteuning
- Inzet peuterwerk
- Vroegsignalering van risico's bij kinderen
- Realiseren van zorgstructuur rond het peuterwerk en het primair onderwijs
- Blijvende aandacht voor de veiligheid in het gezin en in en rond de school
- Stimuleren van de Brede scholen

Maatschappelijke doelen

Vergroten van het aantal jongeren dat een startkwalificatie behaalt (12 tot 23 jaar)

Concrete uitwerkingen

- Het realiseren van de zorgstructuur rond het voortgezet onderwijs
- Uitvoering geven aan specifieke maatregelen gericht op voortijdig schoolverlaters
- Het realiseren van voldoende passende leerwerktrajecten
- Het versterken van de beroepskolom VMBO – MBO en HBO
- Blijvende aandacht voor veiligheid in het gezin en in en rond de school

Maatschappelijke doelen

Voorkomen en bestrijden van jeugdwerkloosheid

Concrete uitwerkingen

- Afspraken maken met de belangrijkste partners op het terrein van werkgelegenheid (onderwijs, bedrijfsleven, CWI en gemeente)
- Extra aandacht voor allochtone werkzoekende jongeren (uitvoeren van het project 'Een spiegel liegt niet')

Maatschappelijke doelen

- Het bevorderen van een gezonde ontwikkeling van nul tot negentien jaar
- Voorkomen en tegengaan van overge-

wicht in de leeftijdsgroep nul tot negentien jaar

- Voorkomen van overmatig gebruik van genotmiddelen
- Verminderen van psychosociale problematiek (met name depressie)

Concrete uitwerkingen

- Inzet van het project integrale jeugdgezondheidszorg nul tot negentien jaar
- Inzet van het breedtesportprogramma Zwolle, Zwolse jeugd in beweging
- Activiteiten gericht op vier tot negenjarigen en hun ouders gericht op preventie van overgewicht
- Oorzaken van psychosociale problematiek (met name depressie) onderzoeken en een aanpak ontwikkelen
- Voorlichting aan ouders en jongeren over de nadelige gevolgen van het gebruik van genotmiddelen
- Uitvoeren van het Marietje Kesselsproject op de basisscholen

Maatschappelijke doelen

Het vergroten van de ontwikkelingskansen en het bevorderen van het welbevinden van jongeren (door middel van sport, cultuur en welzijn)

Concrete uitwerkingen

- Gericht en flexibel inzetten van het jongerenwerk
- Zorgen voor voldoende speelruimte en ontmoetingsplaatsen in de stad
- Stimuleren van sport en bewegen door voldoende activiteiten (breedtesport), accommodaties en voorzieningen in de buiten ruimte
- Bevorderen van cultuurparticipatie, met specifieke aandacht voor VMBO jongeren

Prioriteit 3

Integraal Veiligheidsbeleid: voorkomen en bestrijden van jeugdcriminaliteit

Maatschappelijke doelen

Voorkomen en bestrijden van jeugdcriminaliteit

Concrete uitwerkingen

- Inzet op preventie, signalering en maatwerk per gebied/wijk
- Extra inzet op allochtone jongeren
- Ontwikkelen van de jeugdcriminaliteitskaart (per wijk)

Verbanden versterken

[2] Verantwoordelijkheden

Hoe zijn de verantwoordelijkheden verdeeld tussen ouders (en jongeren), gemeente en de instellingen/organisaties die zich in de gemeente met jongeren bezighouden en provincie als het gaat om het opgroeien en opvoeden van kinderen en jongeren.

Ouders

Ouders zijn de eerst verantwoordelijken voor de opvoeding en ontwikkeling van kinderen. Meestal gaat dit vanzelf. De meeste ouders kunnen de opvoedingsvragen die kinderen en jongeren stellen doorgaans beantwoorden en de meeste kinderen en jongeren kunnen daarvan voldoende profiteren om evenwichtig en zonder al te veel problemen op te groeien. In veel gezinnen komen wel periodes voor dat er problemen zijn met het opvoeden of het opgroeien. Op eigen kracht of met behulp van familie, burens en kennissen of met behulp van mensen die beroepsmatig met het gezin te maken hebben, bijvoorbeeld werkers in de jeugdgezondheidszorg, leerkrachten of leidsters in peuterspeelzalen, slagen ouders en kinderen er in om weer een acceptabele situatie te creëren.

Voor een kleine groep ouders en kinderen is meer nodig aan opvoedingsondersteuning. Dit kan zijn omdat het probleem zo ernstig is dat het de opvoedingscapaciteiten van ouders te boven gaat of als het probleemoplossend vermogen van het gezin (te)gering is. De balans tussen de opgroei- en opvoedingstaken wordt dan verstoord. De mate waarin deze balans verstoord is, bepaald de aard en de hulp of zorg die nodig is. Huiselijk geweld is een extreem voorbeeld van het ontbreken van veiligheid in het gezin. Hierbij zijn soms ook (jonge) kinderen als slachtoffer of getuige betrokken. Om huiselijk geweld tegen te gaan is een integrale aanpak noodzakelijk.

Jongeren

Vanaf twaalf jaar wordt van jongeren verwacht dat zij steeds meer zelf de verantwoordelijkheid dragen voor hun doen en laten. Een voorbeeld hiervan is dat jongeren vanaf twaalf jaar een boete kunnen krijgen voor spijbelen van school. Jongeren kunnen tevens gestimuleerd worden om meer verantwoordelijkheid te dragen voor bijvoorbeeld de manier waarop zij hun

vrije tijd willen besteden of voor de inrichting van hun woonomgeving.

Sociale en maatschappelijke verbanden (vrijwilligerswerk voor jongeren)

In de directe leefomgeving hebben kinderen en jongeren ook te maken met verenigingen en clubs en activiteiten, zoals bijvoorbeeld scouting, sportverenigingen, kerkelijke clubs etc. Deze zijn van grote betekenis voor opgroeiende kinderen en hun ouders en ook voor het versterken van de sociale cohesie in de samenleving.

Gemeente

De gemeente heeft sinds de jaren tachtig de verantwoordelijkheid voor het preventieve jeugdbeleid. Gemeenten hebben hierbij veel vrijheid om het jeugdbeleid in te vullen passend bij de lokale situatie. Op verschillende wijze geven wij samen met de instellingen op het gebied van onderwijs, welzijn, zorg, cultuur en sport invulling aan het jeugdbeleid.

Voorbeelden hiervan zijn de inzet van de jeugdgezondheidszorg, de inzet van het Algemeen Maatschappelijk Werk, de uitvoering van projecten voor opvoedingsondersteuning, het jeugd- en jongerenwerk, via het onderwijs en de programma's voor de aanpak van onderwijsachterstanden en jeugdcriminaliteit, de uitvoering van projecten en cursussen voor opvoedingsondersteuning enzovoort. Gemeenten zijn de regisseurs van het lokale jeugdbeleid en zij draagt zorg voor de aansluiting van dit preventief beleid op de zorgketen en op de strafrechtketen. In de praktijk blijkt dit soms lastig te zijn. Veel voorzieningen die betrokken zijn bij het lokale jeugdbeleid worden niet direct door gemeenten aangestuurd. Voorbeelden hiervan zijn de schoolbesturen c.q. de scholen, de huisartsen, bureau Jeugdzorg enzovoort. Dit vraagt veel overleg tussen deze voorzieningen en

gemeente om tot een gezamenlijk doel en aanpak te komen.

De zorginstellingen hebben echter een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid als het gaat om het signaleren van bijvoorbeeld trends. Deze dienen bij de regisseur bekend te worden gemaakt al dan niet voorzien met een advies voor een mogelijke aanpak. In onder andere het beleidsnetwerk Jeugd wordt hier de gelegenheid voor gegeven.

Van instellingen wordt ook verwacht dat zij zich bereid tonen om samen te wer-

ken en het maatschappelijk belang en het belang van het individu als primair te beschouwen.

De verantwoordelijkheden van zowel het jeugdbeleid op lokaal niveau als die van de provinciale jeugdzorg moeten voldoende helder en onderscheiden zijn, en in samenhang worden gebracht zodat ze een keten vormen. Het rijk is voor wat betreft de aanpak van jeugdcriminaliteit verantwoordelijk voor de strafrechtssketen. Gemeenten, provincies en Rijk hebben daarom afgesproken het gemeentelijk jeugdbeleid, voorafgaand aan de jeugdzorg, te verduidelijken en te versterken. Helder moet worden welke zorgtaken op lokaal niveau minimaal

moeten worden aangeboden. Zodat iedereen, waar hij of zij ook woont, met opvoedvragen en –problemen hulp kan krijgen. De vijf functies van het jeugdbeleid die zijn vastgesteld en aansluiten op de jeugdzorg zijn:

- Informatie
- Signalering
- Toegang tot (gemeentelijk) hulpaanbod, beoordelen, toeleiding
- Pedagogische hulp (advisering en lichthulpverlening)
- Coördinatie van zorg op lokaal niveau (gezinscoaching)

Provincie

De provincie is in het kader van de Wet op de Jeugdzorg verantwoordelijk voor het maken van afspraken met gemeenten over de aansluiting tussen jeugdzorg en lokaal jeugdbeleid. Gemeenten moeten als regisseur van het lokale jeugdbeleid in overleg met de provincie de vraag naar jeugdzorg verhelderen en daarbij aangeven wat het aanbod is dat binnen de gemeentelijke voorzieningen gerealiseerd kan worden. Er bestaat geen recht op jeugdzorg als de problemen door ouders zelf, al dan niet met steun van mensen uit hun omgeving en/of van lokale voorzieningen, kunnen worden opgelost of beheersbaar kunnen worden gemaakt.

Gemeente en provincie hebben een complementaire verantwoordelijkheid. Om inhoud te geven aan deze complementaire verantwoordelijkheid wordt een convenant afgesloten tussen de provincie Overijssel en gemeenten.

Jeugdbeleid: ontwikkelen en bijstellen

[3] Instrumenten

Voor het ontwikkelen en bijstellen van haar jeugdbeleid maken wij gebruik van verschillende soorten instrumenten. Dit zijn met name:

- Jeugdonderzoeken: jongerenmonitor, jeugdonderzoek, CTC
- Onderwijsmonitor
- Netwerken
- Jeugdparticipatie
- Het jaarlijkse Jeugdactieplan

Jeugdonderzoeken

Het onderzoek naar de behoeftes en problemen onder jongeren en de effecten van het gevoerde gemeentelijk beleid gebeurt op verschillende manieren. Hieronder worden deze beschreven. Tot nu toe hebben wij voor het maken van het beleid onvoldoende gebruik gemaakt van de beleidsinformatie die de onderzoeken opleveren. De resultaten van de onderzoeken worden gepresenteerd in het beleidsnetwerk Jeugd en worden ingebed in de beleidscyclus voor het Jeugdbeleid.

Jongerenmonitor

De GGD voert de jongerenmonitoren één tot en met elf jaar en twaalf tot en met drieëntwintig jaar in de regio IJssel-Vecht uit.

- In het onderzoek onder één tot elfjarigen waarbij de ouders de vragenlijsten invullen wordt één keer per vier jaar de stand van zaken rond de thema's: gezondheid, vrijetijdsbesteding en lichaamsbeweging en steun bij opvoeding gevolgd.
- De jongerenmonitor van twaalf tot en met drieëntwintig jaar vindt ook één keer per vier jaar plaats. De vragen die hier gesteld worden over leefstijl, gezondheid en sociaal psychologische factoren, worden door de jongeren zelf beantwoord. Dit onderzoek is in het najaar van 2003 gehouden. De belangrijkste conclusies hieruit, zoals een toename van kinderen met overgewicht en depressies, zijn meegenomen in deze visie. Doordat het jongerenmonitor elke vier jaar wordt gehouden, met daarin steeds dezelfde thema's, is goed te

volgen hoe jongeren zich ontwikkelen en welke trends gesignaleerd worden. Naast deze basis thema's is er ook ruimte om per gemeente andere thema's te onderzoeken.

Zo is in het laatste onderzoek onder Zwolse jongeren ook de bekendheid met het fenomeen Loverboys onderzocht. Op deze manier kunnen de effecten van het gemeentelijk beleid gevolgd worden en zonodig bijgesteld. Ook kan het noodzakelijk zijn op grond van signalen nieuw beleid te ontwikkelen.

- Daarnaast registreert de GGD elektronisch de gegevens uit de individuele onderzoeken van de jeugdgezondheidszorg bij leerlingen van basis- en voortgezet onderwijs. Deze onderzoeken leveren een schat aan informatie op bijvoorbeeld over het aantal te dikke kinderen.

Zwols Jeugdonderzoek

Dit onderzoek is nu drie keer gehouden. In 1998, 2000 en in 2004. In 1998 en in 2000 werd dit onderzoek gehouden onder Zwolse jongeren van twaalf tot en met zeventien jaar. Het betrof toen een schriftelijke enquête. In 2004 vond het onderzoek plaats onder twaalf tot en met drieëntwintigjarigen, om dezelfde leeftijdsgroep te hanteren als in de GGD jongerenmonitor. Het onderzoek is via Internet afgenomen onder het Jongeren Internet Panel van de gemeente Zwolle en onder een aantal jongeren die geen lid van het panel zijn. De thema's van het Zwolse jeugdonderzoek zijn vrije tijd (waaronder cultuurparticipatie), veiligheid en jeugdparticipatie. Ook zijn er in 2004 enkele vragen gesteld over studentenhuisvesting.

De presentatie van het jeugdonderzoek 2004 en de GGD jongerenmonitor twaalf tot en met drieëntwintig jaar vond gelijktijdig plaats. In deze visienotitie zijn de belangrijkste uitkomsten van beide onderzoeken meegenomen.

Jongeren Internet Panel

In de zomer van 2003 heeft de gemeentelijke afdeling Onderzoek & Statistiek het initiatief genomen voor een Jongeren Internet Panel. In september 2003 hebben de eerste jongeren zich voor dit panel aangemeld en inmiddels (augustus 2004) is het aantal panelleden omstreeks 1.650. Het zijn allemaal Zwolse jongeren in de leeftijd van twaalf tot en met drieëntwintig jaar. Al met al is één op de tien van hen panellid en dat is voldoende groot om betrouwbare uitspraken te doen op stedelijk niveau. De jongeren die zich hebben aangemeld voor het panel, geven hiermee aan dat ze graag mee willen denken over het gemeentelijk (jeugd)beleid.

Dit blijkt ook uit de respons. Gemiddeld doet zestig à zeventig procent van de panelleden mee aan een enquête die zij van ons ontvangen. Onderzoek onder het Jongeren Internet Panel gaat snel (een korte enquête kan in een totaal tijdsbestek van drie weken uitgevoerd worden) en is relatief goedkoop.

Community that Care (CTC)

Community that Care is een strategie om bepaald probleemgedrag onder jongeren, zoals geweld, jeugddelinquentie, problematisch gebruik van alcohol en drugs en schooluitval te voorkomen. CTC kent een samenhangende gemeen-

schapsbrede benadering en werkt stapsgewijs aan het terugdringen van probleemgedrag van jongeren. De strategie is gericht op factoren die de kans op probleemgedrag vergroten (risicofactoren) of verkleinen (beschermende factoren). In Zwolle-Zuid is een pilotproject uitgevoerd. Het project heeft veel informatie opgeleverd over de risicofactoren en beschermende factoren in deze wijk.

Voor al het alcohol- en drugsgebruik onder jongeren was een groot probleem. Voor Zwolle-Zuid heeft dit geleid tot een preventieplan waarbij vooral programma's zijn ingezet met de bedoeling het drankgebruik onder jongeren terug te dringen en de binding met de wijk te versterken. Deze preventieve aanpak kan tot 2008 worden voortgezet. Met de pilot is de samenwerking tussen de verschillende partners zoals Travers, GGD, Jeugdzorg, politie en scholen in deze wijk sterk verbeterd.

Naast het gebruik van de CTC methodiek als onderlegger voor het jeugdbeleid in algemene zin is het de bedoeling dat onderdelen van de CTC-aanpak ook in andere wijken van Zwolle worden ingezet om jeugdcriminaliteit te voorkomen. Door bijvoorbeeld het scholierenonderzoek in andere wijken uit te voeren en deze aan te vullen met harde cijfers van politie, Bureau Halt en Bureau

Leerplicht, wordt zichtbaarder wat daar de specifieke risico- en beschermende factoren zijn.

Op deze manier komt nog dit jaar de 'Jeugdcriminaliteitskaart' tot stand. Op basis van deze kaart kunnen in alle wijken projecten of programma's worden ingezet die ook daadwerkelijk invloed hebben op het voorkomen van jeugdcriminaliteit in die wijk.

Onderwijsmonitor

In de Onderwijsmonitor worden de effecten van het gemeentelijk beleid gevolgd op het gebied van onderwijs. Deze monitor is voor het laatst in 2002 verschenen. De eerstvolgende uitgave is in 2006. Nog meer dan nu al het geval is sluit de onderwijsmonitor in 2006 aan bij de thema's uit de onderwijsvisie.

Netwerken

Het beleidsnetwerk Jeugd met de beide platforms **nul tot twaalf** jaar en **twaalf tot en met drieëntwintig** jaar wordt door de deelnemende instellingen als waardevol ervaren. De onderlinge contacten en de informatie die worden uitgewisseld zijn goed te gebruiken in hun dagelijks werk. Ook wij hebben voor het formuleren van ons beleid veel aan de signalen en de adviezen die voortkomen uit het beleidsnetwerk.

Op dit moment is nog onvoldoende helder hoe de verschillende stuur- en werkgroepen die met jeugdbeleid bezig zijn, gerelateerd zijn aan dit beleidsnetwerk. Voorgesteld wordt dan ook om hierin meer lijn te brengen. Het beleidsnetwerk blijft hierbij als overkoepelend orgaan functioneren voor het brede jeugdbeleid. Daarnaast blijft het belangrijk om flexibel in te spelen op nieuwe onderwerpen of projecten en hiervoor een tijdelijke werkgroep in te zetten onder verantwoordelijkheid van het beleidsnetwerk of een ingestelde stuurgroep. Helder moet zijn wat de opdracht van de werkgroep is en wie de kernpartners zijn.

Jeugdparticipatie

Jeugdparticipatie biedt concrete voordelen, zowel voor jongeren zelf als voor ons, omdat:

- beleid en projecten een grotere kans van slagen hebben
- jongeren leren nadenken over maatschappelijke vraagstukken
- jongeren leren wat politiek inhoudt en hoe de gemeente werkt
- investeren in jongeren, investeren in de toekomst van de gemeente betekent

Jongeren in Zwolle hebben de kans om te reageren op gemeentelijk beleid en wat er in hun eigen omgeving gebeurt door zelf deel te nemen aan het Jongeren Internet Panel (bijna 2000 jongeren), via de jongerenraad of via de jeugdwijkgesprekken. De jongerenraad voorziet de gemeente van gevraagd en ongevraagd advies. Beleid en projecten hebben een grotere kans van slagen als zij aansluiten op de behoeften en belewingswereld van jongeren.

Voor het inrichten van een JOP (jongeren ontmoetingsplaats) en het jongerencentrum in Stadshagen worden de jongeren die hier gebruik van gaan maken direct benaderd om mee te denken. Daarnaast is het natuurlijk altijd mogelijk om telefonisch, per e-mail of per brief te reageren. Dit laatste gebeurt overigens niet vaak.

- Ongeveer één op de vijf jongeren weet waar ze terecht kan als ze een plan aan de gemeente wil doorgeven. Het percentage jongeren van twaalf tot en met zeventien jaar dat dit graag te weten zou willen komen, is toegenomen.
- Drie op de vier jongeren is van mening dat de gemeente het beste via een vragenlijst/onderzoek jongeren kan laten meepraten over plannen die jongeren aangaan.
- Wat betreft de informatievoorziening vanuit de gemeente richting jongeren, is er bij de jongeren een grote voorkeur voor Internet. Zo'n twee op de drie jongeren wil via Internet op de hoogte worden gehouden van dingen die er in de gemeente gebeuren. Voor de twaalf tot zeventienjarigen is een jongerenblad ook een geschikt medium.

Bron: Jeugdonderzoek 2004

De komende jaren willen wij nog meer aandacht geven aan jeugdparticipatie, zoals dit ook is aangegeven in Binden en activeren van jongeren (MOP 2005-2009).

Dit betekent concreet dat per leeftijdsgroep bekeken moeten worden hoe die participatie het best vorm kan worden gegeven. Vooral voor de leeftijdsgroep van twaalf tot en met drieëntwintig jaar zullen wij flexibel moeten zijn met de methodes om deze leeftijdsgroep te bereiken. Het internetpanel is alvast een stap in de goede richting.

Jeugdactieplan

In het Jeugdactieplan wordt jaarlijks een overzicht gegeven van de belangrijkste thema's op het terrein van het samenhangend jeugdbeleid.

Per thema wordt concreet aangegeven welke projecten en/of activiteiten worden uitgevoerd om de doelstellingen van het jeugdbeleid te halen. Door jaarlijks te kijken waar wij met het jeugdbeleid staan, blijft het mogelijk om daar waar nodig flexibel in te spelen op (nieuwe) signalen uit het veld of uit onderzoeken.

Tenslotte

De belangrijkste aandachtspunten voor het jeugdbeleid 2005 – 2009

- Stimuleren van de integraliteit tussen beleidsterreinen om initiatieven die passen binnen de doelstellingen van het jeugdbeleid te ontwikkelen en uit te voeren (zoals bijvoorbeeld Breedtesport, Voortijdig Schoolverlaten, Marietje Kesselsproject)
- Vormgeven van de aansluitingstaken preventief lokaal jeugdbeleid en de provinciale jeugdzorg.
- Integratie: door onderzoek in de verschillende levensfasen meer zicht krijgen op de mogelijke verschillen tussen allochtone en autochtone jongeren en de wijze van benaderen
- Versterken van opvoedingsondersteuning in de verschillende leeftijdsfasen met specifieke aandacht voor allochtone ouders.
- Realiseren van doorgaande leer- en zorglijnen van **nul tot en met drieëntwintig** jaar
- Specifieke aandacht voor de groep 10 – 14 jarigen.
- Verbreding van onderdelen van de CTC strategie in andere wijken om jeugdcriminaliteit te voorkomen
- Door ontwikkelen van verschillende vormen van jeugdparticipatie
- Flexibele inzet van jongerenwerk in de stad
- Gericht onderzoek onder jongeren in de leeftijd van achttien tot en met drieëntwintig jaar om het binden en activeren van deze doelgroep te versterken en mogelijke problemen beter in beeld te krijgen met de bedoeling het studentenbeleid beter vorm te geven.
- Aandacht voor specifieke problematiek onder jongeren zoals overgewicht, alcohol- en drugsgebruik en psychosociale problemen.

Deel 2 : leeftijdsgroepen nader bekeken

[4] Geboorte en eerste levensjaren (nul tot twee jaar)

Je bent geboren in Zwolle net als 1604 andere baby's in 2003.

Je wereld is nog heel klein. Aan je bed, goede verzorging, veiligheid, liefde en warmte heb je meestal voldoende.

Gezin

De meeste kinderen worden geboren in een gezin met vader, moeder en eventueel broertjes en zusjes. Zij groeien in een relatief veilige omgeving op. Ouders kunnen voor ondersteuning bij opvoedingsproblemen vaak terecht in hun directe omgeving (familie, vrienden en kennissen). Ouders en kinderen hebben recht op de ouder en kindzorg van Icare, de thuiszorgorganisatie. De kraamhulp valt hieronder en ook wordt op de consultatiebureaus de algemene ontwikkeling gevolgd en ontvangen ouders advies over het omgaan met hun baby.

In 2001 heeft het rijk extra geld beschikbaar gesteld voor een (tijdelijke) regeling vroegsignalering met de bedoeling om het bereik van de consultatiebureaus te vergroten en voor het signaleren, begeleiden en verwijzen van kinderen met een (taal)achterstand. Vanaf 1 januari 2003 is deze regeling beëindigd en zijn de daarmee gemoeide middelen toegevoegd aan het gemeentefonds. Hiervan wordt het maatwerkdeel van het wettelijk basistakenpakket bekostigd.

De gemeente voert sinds 1 januari 2003 de regie over het totale basistakenpakket (uniform en maatwerkdeel) van de Jeugdgezondheidszorg nul tot negentien jaar. Het doel van de integrale Jeugdgezondheidszorg is: het bevorderen, beschermen en beveiligen van de gezondheid en lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van alle jeugdigen in de leeftijd van nul tot negentien jaar. Niet alleen het kind valt onder deze doelstelling maar ook de ouder en omgeving (school, vrije tijdsbesteding).

Door de regeling vroegsignalering krij-

gen kinderen die zijn aangemerkt als jonge risicokinderen en hun ouders in een veel eerder stadium de hulp en ondersteuning gekregen die zij nodig hebben. Deze ondersteuning is vooral gericht op het versterken van de eigen competenties van de ouders en het vergroten van hun grip op de opvoeding van het kind.

Waar het gaat om taalondersteuning is een aantal van deze kinderen al vroeg verwezen naar speciale voorzieningen voor taalondersteuning zoals bijvoorbeeld Boekenpret voor kinderen van nul tot twee jaar.

School/opvang

Ouders kiezen vaak voor werken én een gezin. Daarom maken ouders gebruik van kinderopvang. De kinderopvang heeft in korte tijd een enorme groei doorgeemaakt. Gastouders en kinderdagverblijven zijn de bekendste vormen van opvang. In vergelijking met andere landen is de weerstand tegen het (voltijds) laten opvangen van kinderen relatief groot in Nederland. Het aandeel ouders dat het goed vindt als kinderen van jongs af aan naar een kinderdagverblijf gaan of een deel van de week door anderen worden opgevoegd is afgenomen. Een mogelijke verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat ouders kritischer zijn gaan kijken naar de kwaliteit van de kinderopvang door negatieve berichten in de media.

Van de Zwolse huishoudens met kinderen van nul tot twee jaar maakt 82,6 procent gebruik van een vorm van kinderopvang. Van deze huishoudens maakt 45 procent gebruik van georganiseerde kinderopvang, met name opvang in een kinderdagverblijf. Bijna eenderde van deze huishoudens (31,4 procent) maakt gebruik van informele kinderopvang, met name opvang door familie. (*)

Voor jonge kinderen die extra aandacht en zorg vragen heeft een aantal Zwolse kinderdagverblijven extra geld gekregen voor 'Kinderopvang Plus'. Deze vorm van kinderopvang levert een belangrijke bijdrage aan het gemeentelijk doel om sluitende zorgstructuur te realiseren waarbij achterstandsituaties bij jonge kinderen worden voorkomen of opgeheven.

Met de komst van de Wet basisvoorziening kinderopvang (WBK) per 1 januari 2005 verandert de rol van de gemeente met betrekking tot de kinderopvang. Het doel van deze nieuwe wet is om het ouders makkelijker te maken zorg en werk te combineren. De kosten van de kinderopvang worden gezamenlijk door ouders, werkgevers en overheid betaald. Hierdoor hebben ouders zelf zeggenschap over de keuze van de kinderopvang. Daarnaast regelt de nieuwe wet de kwaliteit van de opvang en het toezicht daarop. Kindercentra en gastouderbureaus moeten zich laten registreren bij gemeenten. De gemeente blijft verantwoordelijk voor handhaving en toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang.

De uitvoering van de kwaliteitsbewaking ligt in handen van de GGD. Daarnaast ontvangt de gemeente een vast bedrag van het Rijk voor door de nieuwe wet bepaalde groepen ouders die recht hebben op een gemeentelijke bijdrage. Als de gemeente er voor kiest ook voor andere groepen ouders kinderopvangplaatsen in te kopen, dan moet zij hiervoor zelf betalen. Bij deskundigen en ouders bestaat de vrees dat de liberalisering negatief zal uitwerken voor de kwaliteit van de kinderopvang.

Her en der wordt dan ook gepleit voor een blijvende kwaliteitscontrole door de overheid.

Vrije tijd

Als baby is de behoefte aan het omgaan met andere kinderen nog niet zo groot. Baby's leven nog in hun eigen wereldje. In de kinderdagverblijven of bij andere gelegenheden komen ze elkaar wel tegen maar van echt contact en beïnvloeding van elkaar is op deze leeftijd nog geen sprake.

Wijk

In een speelruimtekaart voor nul tot twaalf jaar is per buurt aangegeven waar de behoefte aan speelvoorzieningen voor deze leeftijdsgroep is. Vanaf 2004 wordt de kaart gehanteerd voor het opknappen, vernieuwen of weghalen van speelvoorzieningen.

Goede speelvoorzieningen dragen bij aan betere ontwikkelingskansen van kinde-

ren en aan de leefbaarheid in wijken. Daarnaast hebben diverse instellingen en organisaties een aanbod voor baby's, zoals het babyzwemmen, de kinderboerderijen enzovoort.

(*) Bron:

Onderzoek kinderopvang 2004, Vraag en aanbod van kinderopvang in Zwolle. Onderzoek en Statistiek, 2004.

[5] Peuter (twee tot vier jaar)

Als je ongeveer 2,5 jaar bent geworden, wil je iets meer van de wereld te zien. Je staat op eigen benen, je kunt je verstaanbaar maken en hebt belangstelling voor alles wat er om je heen gebeurt. Je kunt volwassenen en andere kinderen om je heen perfect nabootsen. Op die manier leer je steeds nieuwe dingen. Je hebt al een eigen wil die niet altijd even goed wordt begrepen door de volwassenen om je heen.

In Zwolle wonen ongeveer drieduizend peuters.

Gezin

Opvoedingsondersteuning is op elke leeftijd wenselijk. De ondersteuning richt zich op ouders en opvoeders met als specifieke doelen:

- het geven van voorlichting en informatie aan ouders.
- versterken van de competentie, vaardigheden en draagkracht van opvoeders
- verminderen van de draaglast door het tijdig signaleren van problemen en het bieden van praktische hulp of steun
- versterken van het sociale netwerk rondom kinderen en gezinnen
- bevorderen van een stimulerende pedagogische omgeving voor kinderen en ouders.

Op basis van het rapport 'Geschakelde Opvoedingsondersteuning' geven de gezamenlijke thuiszorginstellingen, bureau Jeugdzorg en de GGD in de regio IJssel-Vecht, de opvoedingsondersteuning op zes manieren vorm. Dit doen zij door ouders informatie of voorlichting te geven, door advies en begeleiding bij opvoedingsproblemen en training in opvoedingsvaardigheden, door sociale steun of het bevorderen van contacten tussen ouders onderling, door signaleren van en verwijzen bij zwaardere opvoedingsproblematiek, door prakti-

sche en/of emotionele steun te bieden en door een pedagogisch stimulerende omgeving te bevorderen.

Naast het aanbod van de genoemde organisaties, wordt nu het aanbod aan opvoedingsondersteuning van de lokale instellingen geïnventariseerd. Het gaat hierbij om het aanbod van het Algemeen Maatschappelijk Werk, het onderwijs, Travers, bibliotheek en anderen.

Alle organisaties die opvoedingsondersteuning bieden willen de ouders goed bereiken. Dit vraagt om een investering in het leggen van contacten en het kweken van vertrouwen. Paraprofessionals zoals bezoekvrouwen spelen hierbij een belangrijke rol. Bijvoorbeeld in het project Stap In. Vooral voor het bereiken van allochtone gezinnen is het werk dat bezoekvrouwen doen essentieel. Zij zorgen voor een goede relatie waarbinnen ondersteuning of verwijzing naar andere instellingen mogelijk is.

School/Kinderopvang

Wij vinden het belangrijk dat jonge kinderen zich goed kunnen ontwikkelen en ontplooiën. Spelen en het ontmoeten van andere kinderen is daarbij heel belangrijk. De peuterspeelzaal is daarvoor een basisvoorziening. Dat wil zeggen dat alle peuters hier gebruik van kunnen maken. Het is laagdrempelig, toegankelijk voor alle inkomensgroepen. Daarbij is een goede spreiding over de stad van belang.

Wachtlijsten komen gelukkig nauwelijks voor. Elke peuter kan binnen drie maanden nadat hij of zij 2,5 jaar is geworden terecht. Naast de gemeentelijk gesubsidieerde peuterspeelzalen kunnen peuters voor opvang terecht op de particuliere kinderdagverblijven en tot nu toe twee niet-gesubsidieerde peuterspeelzalen [\(zie ook hoofdstuk 4\)](#).

Binnen het peuterspeelzaalwerk en in het kinderdagverblijf is veel aandacht voor het signaleren, bestrijden en voorkomen van ontwikkelingsachterstanden en men sluit daarbij goed aan bij de vroegsignalering in de ouder/kind zorg van de Jeugdgezondheidszorg. [\(zie hoofdstuk 3\)](#)

Doorgaande lijnen zijn essentieel in ons beleid. Zowel in de zorg voor kinderen als ook in het leren van (of door) kinderen mogen geen hinderlijke breukvlakken zitten. Onze regie richt zich dan ook met name op het voorkomen van dergelijke breukvlakken door met alle partijen afspraken te maken over overdracht, verantwoordelijkheid enzovoort in bijvoorbeeld het beleid-snetwerk Jeugd.

Peuterspeelzalen zijn belangrijke partners in het kader van Voor- en Vroegschoolse Educatie (VVE). Onlangs heeft het kabinet besloten om minder geld beschikbaar te stellen voor onderwijsachterstandenbeleid maar het bedrag dat gemeenten ontvangen voor de voor- en vroegschoolse educatie blijft ongeveer gelijk. In overleg met het onderwijs en de peuterspeelzalen is in het verleden gekozen om ook een groot deel van de andere onderwijsachterstandsgelden voor VVE te gebruiken. Hoe eerder taalachterstand wordt aangepakt, hoe beter het is. Als gevolg van de bezuiniging is de doelstelling voor deelname van de risicokinderen aan een VVE-programma naar beneden bijgesteld. Het doel is nu een bereik van vijftig procent van de risicokinderen in 2009.

VVE-geld is in Zwolle altijd ingezet voor het project Piramide. Dit project is inmiddels samengevoegd met de projecten Boekenpret en Ouderactiviteiten tot het BOP-project (Boekenpret Ouderparticipatie en Piramide). Piramide begint al op de peuterspeelzaal en loopt door tot en met groep twee van het basisonderwijs. In Zwolle doen zeven

peuterspeelzalen en vijf basisscholen mee met het BOP project. Daarnaast zijn er nog eens tien peuterspeelzalen en vijf basisscholen die een lichtere variant van Piramide uitvoeren. Op de scholen en peuterspeelzalen die het project uitvoeren zitten vooral de allochtone kinderen en kinderen uit de sociaal zwakkere gezinnen. Deze kinderen krijgen zo de kans om al op heel jonge leeftijd de taalachterstand in te lopen.

Van de Zwolse huishoudens met kinderen van twee tot vier jaar maakt 88 procent gebruik van een vorm van kinderopvang. Van deze huishoudens maakt 51,7 procent gebruik van georganiseerde kinderopvang, met name opvang in een kinderdagverblijf of peuterspeelzaal. Van informele kinderopvang, met name opvang door familie, maakt 14,8 procent van deze huishoudens gebruik. (*)

Vrije tijd

Voor een goede ontwikkeling van kleine kinderen is het belangrijk dat zij leren omgaan met andere kinderen. Om te spelen bijvoorbeeld. Dit spel vindt vooral naast elkaar plaats en nog weinig met elkaar. De peuter leeft nog heel erg in het nu en zolang hij nog niet weet welke gevolgen zijn gedrag kan hebben, kan hij/zij nog niet alleen naar buiten om te spelen. De peuterspeelzaal en het kinderdagverblijf zijn veilige plekken om heel geleidelijk te wennen aan een steeds grotere wereld.

Wijk

Omdat de peuter nog niet zelfstandig buiten kan spelen zijn er op veel plekken in de wijken waar peuters wonen, kleine speelvoorzieningen met veilige speeltoestellen. Daarnaast zijn ook voor deze leeftijdsgroep de wijkboerderijen en de buurtweiden aantrekkelijk om spelen-derwijs te leren omgaan met dieren. Ook wordt op het gebied van sport voor peuters bijvoorbeeld het peutergym georganiseerd.

(*) Bron:

Onderzoek kinderopvang 2004, Vraag en aanbod van kinderopvang in Zwolle. Onderzoek en Statistiek, 2004.

[6] Basisschoolkind (vier tot twaalf jaar)

En dan ben je vier jaar en mag je naar de basisschool. In deze tijd gebeurt er heel veel met je. In de twaalfjarige die klaar is voor het voortgezet onderwijs is nauwelijks meer de ietwat verlegen kleuter te herkennen die aan de hand van zijn vader of moeder de basisschool binnenkwam.

Waar de kleuter zichzelf nog één voelt met de wereld om hem heen zo is de twaalfjarige (pre)puber al een eigen persoonlijkheid aan het worden die zich afscheidt van de buitenwereld en die buitenwereld wil veroveren. Op de basisschool mag je eerst nog veel spelen en spelenderwijs leer je. Taal, rekenen, aardrijkskunde en geschiedenis maar ook hoe je omgaat met volwassenen en met andere kinderen.

In Zwolle wonen ruim tienduizend kinderen in de leeftijd van vier tot twaalf jaar.

Gezin

Het gezin is op deze leeftijd nog erg belangrijk maar de vriendenkring en andere volwassenen zoals de leraar op school of de leider van de sportvereniging spelen een steeds grotere rol in het leven van de basisschoolleerling. Kinderen worden zich bewust van de wereld om zich heen en bekijken deze soms heel kritisch. Mensen die hij eerst vereerde kunnen diep vallen. Ook ouders worden kritisch bekeken. De kinderen kunnen erg wispelturig en ongedurig worden, tegen de draad in.

Oudercursussen en individuele begeleiding worden door de jeugdgezondheidszorg en de jeugdzorg geboden om ouders in hun opvoedingstaak te ondersteunen. Soms is daarbij advies en voorlichting voldoende en soms ook moet hulp en behandeling worden geboden. Kinderen van allochtone ouders hebben het vaak extra moeilijk omdat zij soms in twee of drie verschillende werelden leven en uit die werelden tegenstrijdige normen en waarden meekrijgen.

School

De basisschool is als vindplaats van nagenoeg alle kinderen van vier tot twaalf jaar erg belangrijk voor het vroegtijdig signaleren en aanpakken of voorkomen van problemen. Het onderwijs staat dan ook centraal in het Zwols jeugdbeleid. Hoewel de leerplicht pas op vijfjarige leeftijd ingaat blijkt in de praktijk dat meer dan negentig procent van de vierjarigen de basisschool bezoekt. Zwolle kent ruim veertig basisscholen, van verschillende signatuur. Daarnaast kent Zwolle ook onderwijsvernieuwend scholen zoals twee Jenaplanscholen, twee Daltonscholen, één Montessori-school en één Vrije School. Voor kinderen met leer- en/of gedragsproblemen zijn er de vier scholen voor speciaal basisonderwijs. Deze werken samen met de basisscholen in de samenwerkingsverbanden Weer Samen Naar School. Voor specifieke problematiek staan in Zwolle ook scholen voor Speciaal Onderwijs. Cluster 2 (hoor- en spraak stoornissen, de Enkschool), cluster 3 (lichamelijk, meervoudige en/of verstandelijke handicap, de Twijn) en cluster 4 scholen (langdurig zieke kinderen en zeer moeilijk opvoedbare kinderen, de Ambelt ZMOK en Ambelt LZK) Voor het speciaal onderwijs vervullen wij een regionale functie waarbij de regio zich in sommige gevallen uitstrekt tot heel Noord en Oost-Nederland. Zwolle staat niet voor niets bekend als onderwijsstad.

De meeste kinderen vinden het prima op school. Zij redden zich goed en met soms lichte ondersteuning, zoals remedial teaching die door de school zelf gegeven wordt kunnen ze door naar het voortgezet onderwijs.

Gezondheid

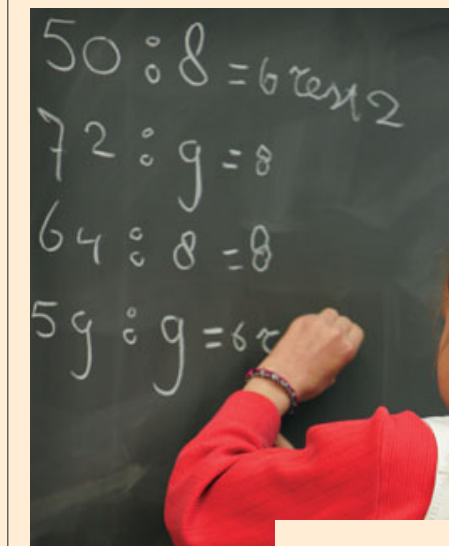
Uit de jongerenmonitor van de GGD blijkt dat overgewicht bij kinderen een steeds groter probleem gaat vormen. Eén op de zeven kinderen is te dik. In het MOP 2005 – 2009 is vastgesteld dat de aanpak van overgewicht noodzakelijk is. De GGD voert in 2004 een pilotproject uit gericht op het voorkomen c.q. tegengaan van overgewicht bij kinderen en jongeren. Lengte en gewicht worden sinds oktober 2003 elektronisch geregistreerd door de GGD bij de periodieke gezondheidsonderzoeken in de groepen 2 en 7

van het basisonderwijs en klas 2 van het voortgezet onderwijs, waardoor het overgewicht gemakkelijker kan worden gesignaleerd.

VU/ Windesheim gaat zeer waarschijnlijk een preventiecentrum overgewicht inrichten dat toegepast wetenschappelijk onderzoek verricht. VU/Windesheim is daarvoor in overleg met onder meer de ISALA klinieken, GGD en gemeente. Uit scholierenonderzoek CTC is gebleken dat in Zwolle-Zuid het gebruik van alcohol en drugs onder jongeren groot is. In Zwolle-Zuid wonen ook verhoudingsgewijs de meeste jongeren. In het kader van het CTC preventieplan voert het CAD, in samenwerking met de GGD, op de basisscholen een voorlichtingsproject uit 'Gezonde school en genotmiddelen'.

Brede school

In 2001 is de kadernotitie De Brede school Zwolle verschenen. Daarin is gekozen om met twee pilots Brede scholen te starten. De Brede school in de wijk Dieze "Het Wonderwoud" en een Brede school in Stadshagen. De visie van een Brede school kan heel verschillend zijn. In Dieze is gekozen om met de Brede school de ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen te verbeteren. In de buurt Dieze wonen veel allochtone ouders met hun kinderen (ongeveer 75 % van de leerlingen). De zorgstructuur rond het kind en ouders is versterkt. Signalen van ontwikkelingsproblemen worden vroeg onderkend en het aanbod is gericht op het voorkomen en bestrijden van achterstanden. In Stadshagen is gekozen voor een

Brede school om daarmee een breed aanbod aan opvang te realiseren en de samenwerking tussen opvang en basisschool te versterken. Daarnaast wil de Brede school hier de leeromgeving van het kind verrijken door zinvolle activiteiten na school aan te bieden. Beide pilots worden in 2004 geëvalueerd.

Ook in andere wijken wordt steeds meer gezocht naar samenwerking tussen school en kinderopvang, peuterspeelzaalwerk en buitenschoolse opvang. Voor activiteiten wordt steeds vaker contact gezocht met bijvoorbeeld de muzerie, SportService Zwolle (voorheen projectbureau Breedtesport), bibliotheek enzovoort. Eind 2004 wordt de visie op de Brede school in Zwolle geactualiseerd.

Van de Zwolse huishoudens met kinderen van vier tot dertien jaar maakt 62,3 procent gebruik van een vorm van kinderopvang. Van deze huishoudens maakt 23,1 procent gebruik van buitenschoolse opvang. Van informele kinderopvang, met name opvang door familie, burens of kennissen, maakt 40,5 procent van deze huishoudens gebruik. (*)

Veiligheid

De school moet een veilige plaats zijn voor kinderen. Zowel fysiek als sociaal. Fysieke veiligheid wordt vooral bepaald door een veilig gebouw, veilige speeltoestellen en de verkeersveiligheid rond de school. Dit zijn belangrijke items in het gemeentelijk beleid.

De sociale veiligheid gaat over de manier waarop je met elkaar omgaat. Leerlingen, leerkrachten, ouders en onderwijsondersteunend personeel. Het voorkomen en bestrijden van onveiligheid lukt alleen als de risicofactoren verminderen en de beschermende factoren bevorderd worden. Hiervoor is een integrale aanpak nodig.

Onder de noemer van 'de Veilige School' is een aanbod gedaan aan de basisscholen om het Marietje Kesselsproject in de groepen 7 en 8 uit te voeren. Dit project is bedoeld om de sociale weerbaarheid van kinderen te verbeteren zodat zij beter bestand zijn tegen druk van leeftijdgenootjes of anderen en voor zichzelf leren kiezen. Dit project is ingezet als preventieproject bij de aanpak van

Loveboys. Het is echter zo belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen om sociaal weerbaar te worden, respect te leren hebben voor elkaar (om zo ook pestgedrag tegen te gaan) dat wij van plan zijn hiervoor een aantal jaren geld beschikbaar stellen.

De zorgstructuur rond het basisonderwijs is in kaart gebracht door middel van een onderzoek. Uit dit onderzoek bleek dat er grote behoefte is aan schoolmaatschappelijk werk op de scholen. Op dit moment wordt geprobeerd dit te realiseren. Een aantal jaren geleden is het Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW) op een paar basisscholen begonnen met een pilot schoolmaatschappelijk werk en op 1 januari 2005 willen wij meer scholen de kans geven om hier gebruik van te maken. In het onderzoeksrapport staan nog meer verbeterpunten. Hiervoor wordt nog dit jaar een uitwer kingsplan geschreven.

Wij willen uiteindelijk een sluitend netwerk van zorg rond de basisschool realiseren waarbij er een duidelijke route zichtbaar wordt zodra het op school met een leerling niet goed gaat.

Wij worden hierbij gesteund door het onlangs verschenen plan van aanpak Veiligheid in het onderwijs en de opvang van risicoleerlingen. Dit plan is door het ministerie van Onderwijs geschreven en geeft aan wat het ministerie in wil zetten voor de veiligheid en de opvang. Voor het basisonderwijs wordt bijvoorbeeld voorgesteld om op scholen met meer dan dertig procent gewichtenleerlingen (1.9 leerlingen) één dag in de week schoolmaatschappelijk werk in te zetten. (in Zwolle zijn dat vier scholen). Daarnaast wordt deskundigheidsbevordering van docenten en onderwijsondersteunend personeel voorgesteld en het vergroten van sociale competenties van leerlingen. Met dit plan geeft het ministerie blijk van het besef dat vroeg signaleren en aanpakken van gedragsproblemen preventief werkt.

Een sluitend netwerk vraagt om samenwerking tussen onderwijs en jeugdvoorzieningen. Goede toegang tot de hulpverlening is belangrijk. Wachtlijsten in de jeugdzorg en op scholen voor speciaal onderwijs staan een soepele toegang tot zorg in de weg.

Operatie Jong is een samenwerking tussen de vijf departementen die bij het jeugdbeleid betrokken zijn. Dit zijn VWS, OCW, SZW, Justitie en BZK. Doel van Operatie Jong is om de samenhang in het jeugdbeleid te vergroten door de belangrijkste knelpunten in de uitvoering van het jeugdbeleid op te lossen, de verschillende onderdelen van het rijksbeleid beter op elkaar af te stemmen en verkokering tegen te gaan. Twaalf thema's heeft Operatie Jong gedefinieerd en Kabinet en Tweede Kamer hebben deze overgenomen. Een van de thema's is het samenhangende aanbod van zorg in en rond de school.

Vrije tijd

Vriendjes en vriendinnetjes worden op de basisschool steeds belangrijker. Er worden clubjes gevormd. Soms van jongens en meisjes samen maar ook apart. Ook buiten school komen ze elkaar tegen op trapveldjes in de buurt of speeltuintjes. Op sportverenigingen en bij het leren bespelen van muziekinstrumenten. Tijdens activiteiten van het sociaal cultureel werk, in de bibliotheek enzovoort.

Jammer genoeg besteden steeds meer kinderen hun vrije tijd aan televisie kijken of computeren. Aan bewegen komen zij daardoor minder toe. Dit is een van de oorzaken van het eerder genoemd overgewicht. Projecten en activiteiten binnen de pijler "Zwolse jeugd in beweging" van het Breedtesportprogramma zijn er ondermeer op gericht kinderen te stimuleren meer te bewegen.

Het gaat hierbij om projecten als Scholierensport, Sport Mix Zwolle en Club Extra en activiteiten in het kader van sportbuurtwerk.

Wijk

Het is belangrijk dat in de wijk voldoende plekken zijn waar kinderen elkaar kunnen ontmoeten en spelen. In de speelruimtekaart voor **nul tot twaalf** jaar is dit meegenomen.

Het sociaal cultureel werk in de wijk biedt kinderen de mogelijkheid om samen creatief of actief bezig te zijn. Nu een groot deel van de ouders beiden werken wordt buitenschoolse opvang in de wijk steeds belangrijker. Soms gekoppeld aan de Brede school maar ook nog vaak apart hiervan. Voor de buitenschoolse opvang ontvangt de gemeente een rijksbijdrage tot de inwerkingtreding van de Wet basisvoorziening Kinderopvang per 2005.

Wat de gevolgen zijn van het wegvallen van de rijksbijdrage en hoe de buitenschoolse opvang daarna wordt gefinancierd moet nog verder duidelijk worden.

De wijkagent, de ambulant jongerenwerker en de wijkmanager werken samen in het Gebiedsbeheersteam en proberen vroegtijdig problemen van kinderen en jongeren in de wijk te signaleren en aan te pakken.

Daarnaast functioneert in een groot aantal buurten van Zwolle het buurtnetwerk Jeugdhulpverlening. Dit netwerk maakt op dit moment onderdeel uit van de zorgstructuur voor kinderen van **nul tot twaalf** jaar. Wij zijn op dit moment druk bezig met het herinrichten van een netwerkstructuur in de wijk voor het signaleren van problemen, het preventief ingrijpen en het bespreken van probleemjongeren en gezinnen.

Totdat er een goed alternatief is blijft het buurtnetwerk in zijn huidige vorm bestaan. Wel is het zo dat in verband met de bezuinigingen op het onderwijsachterstandenbeleid scholen geen bijdrage meer ontvangen voor deelname aan het buurtnetwerk met ingang van 1 augustus 2005.

(*) Bron:
Onderzoek kinderopvang 2004, Vraag en aanbod van kinderopvang in Zwolle. Onderzoek en Statistiek, 2004.

[7] Pubers (twaalf tot achttien jaar)

En dan ben je twaalf, klaar voor het voortgezet onderwijs. Klaar om meer en meer je eigen weg te zoeken in dit leven, de wereld om je heen te veroveren. Je wordt steeds meer verantwoordelijk voor je eigen doen en laten. Je ouders krijgen steeds minder invloed op je. Ruzies over te laat komen, drankgebruik, verkeerde vrienden enzovoort. zijn aan de orde van de dag. Vrienden zijn belangrijker of bepaalde volwassenen die je als een rolmodel kunt gebruiken.

Je zoekt je eigen grenzen, soms ga je daar overheen en komt daardoor in de problemen. Soms ook weet je ze goed te bewaken. In ieder geval wordt het opzoeken van deze grenzen op elk gebied belangrijk. Of het nu gaat om normen en waarden, seksualiteit, roken, drugs en drank of over wat kan ik, wie ben ik, wat wil ik met mijn leven. Aan het eind van de puberteit, rond je achttiende wordt er van je verwacht dat je weet wat je wilt gaan doen met je leven, doorstuderen of werken.

Sommigen stellen dat moment liever nog even uit en gaan een jaar reizen of werken om eindelijk wat geld te verdienen. Maar de meeste pubers weten rond hun achttiende redelijk goed wat ze wel of niet leuk vinden en welke richting zij denken dat ze zich verder willen ontwikkelen.

In Zwolle wonen 7958 jongeren in de leeftijdsgroep van twaalf tot achttien jaar in 2004.

Gezin

Zeker vanaf het moment waarop jongeren de basisschool hebben verlaten, kunnen zij zich meer en meer onttrekken aan direct toezicht door de ouders en worden zij in toenemende mate beïnvloed door leeftijdgenoten in hun keuzen en voorkeuren. De bewegingsvrijheid van jongeren is de laatste decennia enorm toegenomen. Vooral allochtone

ouders geven te kennen de puberteit een moeilijke fase te vinden. Jongeren van allochtone herkomst en jongeren die het VMBO bezoeken vallen op doordat zij relatief meer onenigheid hebben met hun ouders dan andere jongeren. Ouders hebben in deze fase regelmatig behoefte aan contact met andere ouders of deskundigen voor ondersteuning in hun opvoedingstaken. Hoeveel vertrouwen en vrijheid geef je je kind en waar ligt voor ouders zelf de grens?

Voor allochtone jongeren geldt vaak dat de cultuur thuis een andere is dan die op school of bij vrienden. In de inventarisatie naar het aanbod aan opvoedingsondersteuning van thuiszorg, GGD en Jeugdzorg is alleen de leeftijdsgroep nul tot twaalf jaar betrokken. In de komende jaren zal ook de vraag en het aanbod voor twaalf tot achttien jaar geïnventariseerd worden en eventueel verder worden ontwikkeld. Daarnaast willen wij specifieke aandacht voor de groep van 10 – 14 jarigen om de overgang tussen basisschool en voortgezet onderwijs soepeler te laten verlopen (bijvoorbeeld door de inzet van sociale weerbaarheidsprojecten en het realiseren van een goede overdracht van primair naar voortgezet onderwijs).

Voor de ondersteuning van met name allochtone ouders worden op het VMBO ouderpunten ingericht die de ouders wegwijs kunnen maken in het Nederlandse onderwijssysteem en ondersteuning kunnen bieden met het houden van gesprekken over hun kinderen.

Tienerouders

De meeste tienerouders hebben net als andere jonge ouders hun eigen netwerk (ouders, vrienden enzovoort) dat zij kunnen vragen om hulp op het moment dat zij er zelf niet meer uitkomen. Onder de tienermoeders zijn veel Antilliaanse meisjes. Met de Antillianen/Arubanen aanpak is hier extra aandacht voor. Voor de opvang van tienermoeders waarvoor het eigen netwerk niet toereikend is, heeft de Stichting Vrouwenopvang een hulpaanbod. Wij hebben voor deze groep afspraken gemaakt als het gaat om hun inkomen en/of huisvesting. Daarnaast hebben de beide ROC's de opdracht gekregen om een cursus te ontwikkelen samen met de tienerouders.

School

Het Voortgezet Onderwijs in Zwolle wordt in 2004 bezocht door 11.413 leerlingen. Het voortgezet speciaal onderwijs door 1228 leerlingen. Ruim zestig procent van deze leerlingen woont in Zwolle, de andere veertig procent komt elke dag uit de regio naar Zwolle om hier onderwijs te volgen. Het voortgezet onderwijs is vanwege de leerplicht vindplaats van nagenoeg alle jongeren tussen de twaalf en achttien jaar. Onderwijs staat dan ook hier centraal in het Zwols Jeugdbeleid.

Er zijn openbare, protestants-christelijke, katholieke, gereformeerde scholen voor voortgezet onderwijs waarop zowel praktijkonderwijs, VMBO, HAVO als VWO gevolgd kan worden. Er is een openbaar gymnasium en een VMBO/MBO school voor groen onderwijs. Daarnaast is er nog een particulier instituut voor VMBO, HAVO, Atheneum en Gymnasium. Ook het voortgezet speciaal onderwijs is in Zwolle ruim vertegenwoordigd. Het openbaar Onderwijscentrum De Twijn (cluster 3) is bedoeld voor kinderen met een lichamelijke, een meervoudige of een verstandelijke handicap, de Obadjaschool is een reformatorische school voor zeer moeilijk lerende kinderen (cluster 3), de Ambelt Herfte (cluster 4) is bedoeld voor langdurig zieke kinderen en de Ambelt Oosterenk voor zeer moeilijk opvoedbare kinderen (cluster 4).

De doorontwikkeling van het Zwols model heeft geleid tot het **Zwols onderwijs model**. In dit model is het de bedoeling dat leerlingen van het VMBO (bijna 60 % van alle leerlingen) nagenoeg drempelloos door kunnen stromen naar het MBO (versterken beroepskolom). Om deze doorstroom extra te stimuleren wordt zelfs met de huisvestingsplannen van VMBO 3 en 4 rekening gehouden met een mogelijke koppeling met de huisvesting van de ROC's Landstede en Deltion. Wij zien naast de voordelen van dit model voor de leerlingen ook een paar zorgpunten. Hoe wordt de leerlingenzorg en de veiligheid voor de (jongere) VMBO leerling in de grote ROC's gewaarborgd? Hoe moeilijk of makkelijk wordt het voor een jongere die van een VMBO opleiding naar het andere ROC wil? In de gesprekken met de beide ROC's en de schoolbesturen van het Voortgezet Onderwijs worden deze punten

besproken.

Voorkomen van voortijdig schoolverlaten Voor de meeste leerlingen is het voortgezet onderwijs goed te doorlopen. Zonder al te grote problemen halen zij na vier, vijf of zes jaar de eindstreep, het diploma. Voor een aantal leerlingen is dat niet het geval. Zij haken om één of andere reden voortijdig af of dreigen af te haken.

Voor de aanpak van dit voortijdig schoolverlaten hebben wij als doel geformuleerd dat van alle voortijdig schoolverlaters in 2009, 75 procent via herplaatsing in het onderwijs en/of werktraject alsnog een startkwalificatie haalt. Dit doel wordt alleen gehaald, wanneer leerlingen het gehele traject doorlopen dat de school te bieden heeft. Dit wordt dan ook van hen verwacht. Ter ondersteuning van de schoolloopbaan van een leerling zijn op alle scholen voor voortgezet onderwijs in Zwolle preventieteams ingesteld. Deze teams, bestaande uit vertegenwoordigers van de school, leerplicht, jeugdzorg en jeugdgezondheidszorg, bespreken individuele leerlingen en verlenen lichte hulp of verwijzen door naar de instantie waar de jongere het meest baat bij heeft.

Dat kan bijvoorbeeld ook een tijdelijke plaatsing zijn op de Time Out-voorziening zijn van het samenwerkingsverband VO/SVO IJssel-Vecht. De Time Out-voorziening biedt leerlingen met problemen tijdelijk een adempauze, waarna zij door de inzet van gerichte begeleiding weer zo snel mogelijk terugkeren naar het reguliere onderwijs (maximaal acht weken). Om deze al bestaande zorgvoorzieningen (nog) beter tot hun recht te laten komen is de 'startnotitie integrale leerlingenzorg' geschreven voor het voortgezet onderwijs in de Regio IJssel-Vecht. Het samenwerkingsverband VO/SVO, de GGD, de beide ROC's, De Ambelt, provincie Overijssel/Jeugdzorg en de gemeente Zwolle hebben hun visie op de integrale leerlingenzorg gezamenlijk geformuleerd.

In de startnotitie wordt schematisch aangegeven hoe de interne en de externe leerlingenzorg op elkaar aan kunnen sluiten. Hiervoor is nog wel een aantal acties nodig. Deze acties worden uitgevoerd in de periode van 2005 – 2007.

Een gezamenlijk gefinancierde project-coördinator VSV is verantwoordelijk hier-voor. Zwolle loopt in dit proces voorop en het Zwolse project wordt dan ook gezien als een goed voorbeeld van het vormge-ven van de aansluitingstaken tussen het lokaal jeugdbeleid en de jeugdzorg.

Gezondheid

Zoals in hoofdstuk zes, onder gezond-heid, is aangegeven blijkt uit de GGD jongerenmonitor dat elf procent van de jongeren van twaalf tot en met vijftien jaar en zeventien procent van de jonge-ren van zestien tot en met drieëntwintig jaar te zwaar is. Er zijn hierbij geen ver-schillen tussen jongens en meisjes. Uit hetzelfde onderzoek blijkt ook dat steeds meer jongeren psychosociale klachten hebben (27 procent). Vooral veel meisjes hebben een minder goede psychische gezondheid. Bij jongens komt het minder voor. In het beleidsnetwerk Jeugd zal deze problematiek breed besproken worden om te komen tot een gezamenlijke aanpak.

Veiligheid

Het onderwijs is verantwoordelijk voor de veiligheid op de scholen. In het plan van aanpak veiligheid in het onderwijs (zie hoofdstuk 4) wijst de minister erop dat een veilig schoolklimaat een noodza-kelijke voorwaarde is voor het bieden van kansen aan leerlingen. In verband met deze verantwoordelijkheid is de gemeente op dit moment in gesprek met het BLOZ (besturenoverleg lokaal onder-wijs Zwolle) over de voortgang van het project De Veilige School en het coördi-natie- en steunpunt hiervan. De gemeente blijft hier wel bij betrok-ken, omdat ook zij het belangrijk vindt dat jongeren onderwijs kunnen volgen in een veilige omgeving zowel binnen als buiten de school. Op de scholen voor VO en MBO vinden bijvoorbeeld preventieac-tiviteiten plaats in het kader van de aan-pak van Loverboys. De projectleiding van dit project is in handen van de gemeente.

Ongeveer één op de drie jongeren van twaalf tot achttien jaar is in 2003 op school aan de haren getrokken,gesla-gen, geschopt, of gestruikeld door toedoen van een ander. Hetzelfde aan-tal is uitgelachen of uitgescholden. Op weg van of naar school gebeurt dit minder vaak dan op school.**[*]**

Vrije tijd

De groep waarmee de jongere omgaat is heel belangrijk voor hem. Qua gedrag, kleding en leefstijl richt hij zich op medejongeren. Je bent kakker, skater, alto of iets dergelijks. Natuurlijk zijn er ook jongeren die zich onderscheiden door een eigen stijl, maar de meeste jongeren gedragen zich redelijk conform bepaalde regels die in de groep gelden.

De hoeveelheid drank of drugs die je gebruikt past daar bijvoorbeeld bij. Uit de GGD jongerenmonitor blijkt dat het alcoholgebruik met name bij twaalf tot en met vijftienjarigen de afgelopen vijf jaar behoorlijk is toegenomen. In 1998 was het percentage alcohol drin-kende jongeren 28 procent. Nu is dit 38 procent. Het Jeugdonderzoek laat een sterke toename zien van het percentage jongeren van twaalf tot achttien jaar dat alcohol drinkt bij een ontmoetingsplaats in de buitenlucht. Om de oorzaak te achterhalen van deze toename van alco-holgebruik is nader onderzoek noodza-kelijk.

Daarna kan bekeken worden of het hui-dige aanbod van activiteiten (bijvoorbe-eld het project ‘Chill Out’) aangepast moet worden. Mede in het kader van vei-ligheidsbeleving, vragen jongeren in het jeugdonderzoek zelf om meer voorlich-ting op scholen over (de gevolgen van) drugs- en alcoholgebruik. Om alcohol en drugsproblematiek te voorkomen is het Consultatiebureau voor Alcohol en Drugs (CAD) met een voorlichtingscampagne gestart op de basisscholen. Daarnaast bieden zij ondersteuning aan jongerenwerkers die met deze problematiek te maken hebben (Chill-out aanpak).

Uit het onderzoek blijkt ook dat jongeren zich wel eens vervelen. Deze jongeren willen wij stimuleren om een nuttige vrije tijdsbesteding te zoeken. Het jonge-renwerk kan hierin een belangrijke rol spelen.

Sport en bewegen

Aandacht voor sport en bewegen is belangrijk. Bewegen is noodzakelijk voor de fysieke gezondheid. Zoals blijkt uit de GGD Jongerenmonitor is het aantal jon-geren met overgewicht (te) groot. Om dit tegen te gaan is bewegen essentieel. De

GGD constateert in hetzelfde onderzoek dat slechts 37 procent van de jongeren voldoet aan de beweegnorm van één uur beweging per dag.

Uit het Jeugdonderzoek komt echter duidelijk naar voren dat jongeren graag willen sporten in hun vrije tijd. De behoefte aan sport en sportmogelijkhe-den is erg groot. Sport is ook een belangrijke uitlaatklep voor jongeren. Veel jongeren verwachten zelfs dat de jeugdcriminaliteit zal afnemen als er meer te doen is voor jongeren, waarbij (incidentele) sportactiviteiten vaak genoemd worden.

- Ongeveer 75 procent van alle jonge-ren (twaalf tot en met drieëntwintig jaar) doet regelmatig aan sport.
- 64 procent van de jongeren van twaalf tot achttien jaar is lid van een sportvereniging.
- Zestig procent van de jongeren van twaalf tot achttien jaar sport regel-matig buiten school of een vereniging om.
- Onder de jongeren is een grote behoefte aan een ijsbaan in Zwolle en een extra binnenzwembad. Zwemmen is heel populair.

Bron: Jeugdonderzoek 2004

Lid zijn van een sportvereniging of inci-denteel sporten is volgens het GGD onderzoek geen garantie voor voldoende beweging. Er zal dus meer aandacht moeten komen om jongeren ook naast het sporten in beweging te krijgen. Andere vormen van vrijetijdsbesteding

- Meer dan de helft van de jongeren verveelt zich wel eens, vooral jonge-ren onder de achttien jaar. Veel jon-geren vinden dat er onvoldoende voor hen te doen is in Zwolle. Er is vooral behoefte aan een discotheek en een plek waar ze zowel doordeweeks als in het weekend andere jongeren kun-nen ontmoeten.
- Ongeveer vier op de vijf jongeren gaat wel eens uit. Veel jongeren heb-ben behoefte aan een discotheek / ontmoetingscentrum voor jongeren.
- Het percentage jongeren dat wel eens naar een wijk-, buurt- of jonge-rencentrum gaat, neemt af. Jongeren

- die er wel heen gaan, gaan vooral ’s avonds met als doel om er andere jongeren te ontmoeten. Jongeren zouden graag zien dat er bij een der-gelijk centrum meer aandacht is voor sportieve activiteiten en jeugddisco.
- Op het vlak van cultuur gaan jonge-ren vooral naar filmvoorstellingen. Ook gaan relatief veel jongeren wel eens naar een toneelvoorstelling en/of een concert met pop- of wereldmuziek. Op het gebied van festivals zijn het Zwolse bevrijdings-festival, het straattheaterfestival en Stad als theater bekend bij veel jon-geren en worden ook door veel jon-geren bezocht.

Bron: Jeugdonderzoek 2004

Wijk

Jongeren zijn niet meer gebonden aan een bepaalde wijk of buurt. Zij trekken soms door de hele stad. Uit het jeugd-onderzoek 2004 blijkt dat er onder jon-geren grote behoefte is aan ontmoe-tingsplekken: ongeveer negentig procent gaat wel eens buiten met zijn of haar vriend(inn)en om. Wat betreft de jonge-ren van twaalf tot achttien jaar zien we dat zij vooral in hun eigen woonbuurt met elkaar omgaan.

Wij werken op dit moment al aan een “speel”ruimtekaart voor jongeren van twaalf tot achttien om de behoefte en het aanbod beter op elkaar af te kunnen stemmen. Daarnaast stellen wij jaarlijks een bedrag beschikbaar voor de uitvoe-ring van een aantal Jongerenont-moetingsplaatsen. Jongerenwerkers, werkzaam in verschillende wijken, voe-ren activiteiten uit voor jongeren (zowel accommodatiegebonden als ambulant)

gericht op ontmoeting en ontspanning en toeleiding naar onderwijs, sport, zorg, werk en vrijwilligerswerk. Daarnaast heeft het jongerenwerk een belangrijke taak in het signaleren van jongeren met een enkelvoudige of meervoudige pro-blematiek en verwijst waar nodig deze jongeren door naar de jeugdhulpverle-ning en/of één van de justitiële partners.

Het jongerenwerk maakt ook samen met de politie en de wijkmanager deel uit van de gebiedsbeheersteams. Deze teams vervullen een belangrijke signalerende rol in de wijk en proberen gezamenlijk problemen in de wijk aan te pakken. Jongerenwerk is een basisvoorziening die zich niet alleen binnen wijkgrenzen afspeelt. Dit betekent dat de behoefte aan jongerenwerk zal variëren per wijk en in tijd. Het is daarom van belang jon-gerenwerk flexibel in de stad te kunnen inzetten.

Dit is Zwolle

(plan van aanpak straatfatsoen)

Veel mensen voelen zich niet meer veilig in de eigen straat of buurt. In het pro-gramma Dit is Zwolle is een aanpak vormgegeven die zich richt op de verant-woordelijkheid en het vertrouwen van bewoners. Er zijn inmiddels al zes deel-projecten ontwikkeld, waarbij de één wat langer duurt dan de ander.

- 1)Buurtgesprekken
- 2)De uitdaging
- 3)Doelgroepenaanpak
- 4)Aanpak bromfietsoverlast
- 5)Devotentunnel
- 6)Watch! Out

Toezicht en handhaving maar ook de ondersteuning en stimulering van burge-rinitiatieven zijn onderdeel van het pro-ject ‘Dit is Zwolle’. De deelprojecten “de uitdaging”, ‘Devotentunnel’, en de ‘Aanpak bromfietsoverlast’ zijn (deels) gericht op de doelgroep twaalf tot acht-tien jaar. Aan de ene kant wordt positief gedrag gestimuleerd en beloond. Ongewenst gedrag wordt afgestraft. Geluidsoverlast op hangplekken worden voor een groot deel veroorzaakt door opgevoerde bromfietsen. In samenwer-king met ROVO, politie en het Openbaar Ministerie wordt een bewustwordings-campagne gestart die gevolgd wordt door zeer strenge handhaving.

Veiligheid (jeugdcriminaliteit)

Wij willen jeugdcriminaliteit bij jongeren voorkomen en waar nodig bestrijden. Het is hierbij van groot belang dat jonge-ren zich zelf verantwoordelijk voelen voor hun eigen veiligheid en die van anderen. Daarnaast is voor het voorko-men van jeugdcriminaliteit een groot aantal preventieve projecten ingezet zoals bijvoorbeeld het Marietje Kesselsproject op de basisscholen maar ook De Veilige School, CTC-aanpak in Zwolle-Zuid, de inzet van het ambulant jongerenwerk enzovoort. Voor de bestrij-ding van jeugdcriminaliteit worden even-eens een aantal plannen ontwikkeld.

Voorbeelden hiervan zijn de aanpak van jeugdige veelplegers, leerwerktrajecten voor risicojongeren en het project ‘Echt Recht’ waarbij jeugdige daders gecon-fronteerd worden met hun slachtoffers. Daarnaast willen wij de komende perio-de de aansluiting tussen preventie van jeugdcriminaliteit, de jeugdzorgketen en de jeugdstrafrechtketen verder verster-ken. Speciale aandacht is er ook voor het verminderen van criminaliteit onder all-ochtone jongeren, bijvoorbeeld de aan-pak Antilliaanse en Arubaanse jongeren.

- Het percentage jongeren dat zich wel eens onveilig voelt, neemt toe. Opvallend is dat relatief veel jonge-ren zich onveilig voelen door groepen jongeren die al dan geen intimide-rend gedrag vertonen.
- Zowel het slachtofferschap als het daderschap onder jongeren van 12-17 jaar zijn toegenomen in de afge-lopen jaren.
- Een aantal ideeën van jongeren om jeugdcriminaliteit te verminderen, hebben enerzijds betrekking op meer politiesurveillance en –controle, camerabewaking, sneller en strenger optreden en hogere straffen. Anderzijds is een grote groep er (ook) voorstander van om in gesprek te gaan met en het begeleiden van jeugdige daders en hun ouders, meer aandacht voor de opvoeding van kin-deren, voorlichting (op scholen) over jeugdcriminaliteit en drugs- en alco-holgebruik, en het vaker organiseren van activiteiten voor jongeren.

Bron: Jeugdonderzoek 2004

[*]Bron: Jeugdonderzoek 2004

Voor de wet ben je met achttien jaar al aardig volwassen. Je krijgt stemrecht, je bent verantwoordelijk voor je eigen handelen en bent niet meer leerplichtig. In de meeste gevallen heb je een diploma van het voortgezet onderwijs op zak en oriënteer je je op een bepaald beroep.

Sommigen weten al vrij goed wat ze na het voortgezet onderwijs willen gaan doen, een MBO-opleiding of HBO, wellicht naar de universiteit of direct aan het werk. Anderen twijfelen nog en gaan liever eerst een jaar werken of reizen voor zij zich voor nog eens een aantal jaren verbinden aan een studie. In de periode van 18 – 23 jaar wordt ook vaak duidelijk met welke partner je verder wilt. Kortom je gaat deel uitmaken van het sociale leven, van de maatschappij.

In Zwolle wonen ruim tienduizend jongeren. Hieronder zijn veel studenten te vinden die een opleiding volgen aan één van de twee ROC's of op de diverse HBO-opleidingen die in Zwolle te vinden zijn.

Gezin

Het gezin zoals dit op jongere leeftijd in afnemende mate belangrijk was, raakt nu steeds meer op een zijspoor. Jongeren kiezen er vaak voor om op deze leeftijd zelfstandig te gaan wonen of zij blijven thuis bij de ouders wonen, maar maken dan bepaalde afspraken waardoor ze meer verantwoordelijkheid dragen voor hun eigen dagindeling. Omdat jongeren belangrijke dragers zijn van creatief, innovatief en ondernemend klimaat in de stad en daarmee een stimulus voor de economische ontwikkeling willen wij de bijdrage van deze jongeren aan de stad dan ook blijvend versterken (MOP 2005 –2009, Binden en activeren van jongeren). Zwolle moet voor jongeren een aantrekkelijke stad

zijn om te wonen, te studeren, te werken en om te ontspannen. Voor het binden van jongeren aan de stad is het realiseren van voldoende (studenten)huisvesting of starterwoningen erg belangrijk. Maar ook een voldoende en gevarieerd aanbod op het gebied van werkgelegenheid, recreatie en cultuur moet gecreëerd worden. Jongeren moeten ook geactiveerd worden om hun eigen omstandigheden te verbeteren.

Van alle Zwolse jongeren die in Zwolle een studie volgen (veertig procent van alle jongeren van 15-23 jaar), woont 44 procent in Zwolle op kamers en tien procent is op zoek naar een kamer in Zwolle. Voor veertig procent van hen duurt deze zoektocht langer dan 3 maanden. De animo om in Kampen op kamers te gaan wonen, is niet erg groot onder de kamerzoekende Zwolse studenten

Bron: Jeugdonderzoek 2004

Zwerfjongeren (15 – 25 jaar)

In Zwolle zijn signalen dat de groep zwerfjongeren toeneemt. Op grond van een rapport van de Algemene Rekenkamer hebben centrumgemeenten voor maatschappelijke opvang -en dus ook de gemeente Zwolle - extra middelen gekregen ten behoeve van de aanpak van zwerfjongerenproblematiek. Voor de inzet van deze middelen wordt met de partners binnen de maatschappelijke opvang een ketenaanpak ontwikkeld. Het is de bedoeling dat deze aanpak ook inzicht geeft in de omvang en aard van de problematiek.

School/Werk

11.300 MBO en 11.500 HBO voltijd studenten volgen een opleiding in Zwolle. De meeste studenten reizen op en neer. Vijftien procent woont in Zwolle op een studentenkamer. Binnen de groep studenten zijn belangrijke verschillen aan te merken. MBO-studenten zijn meestal jonger en wonen vaker thuis dan HBO-studenten.

Zwolle wordt zeker na de fusie tussen de Hogeschool Windesheim en de Vrije Universiteit meer en meer een studen-

tenstad. Met op studerende jongeren gerichte (culturele) evenementen, goede aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven (stages, sponsoring) en tussen onderwijs, vrijwilligerswerk/ sport/ zorg (maatschappelijke stages, vrijwilligers) meer betaalbare huisvesting en aantrekkelijke stedelijke woonmilieus en grotere betrokkenheid van studenten bij de ontwikkeling van de stad.

In Zwolle dient daarnaast voldoende 'vrije ruimte' gecreëerd waar jongeren zelf invulling kunnen geven aan hun ideeën en ambities op het gebied van ondernemerschap en werk, vrije tijd, sport en bewegen, muziek en cultuur.

Regionaal Meld- en Coördinatiepunt

Het Regionaal Meld en Coördinatiepunt (RMC) probeert jongeren die niet meer leerplichtig zijn en de school voortijdig (zonder startkwalificatie) hebben verlaten alsnog te plaatsen in een opleiding, eventueel in combinatie met werk om ze zo alsnog naar een kwalificatie voor de arbeidsmarkt te leiden. Hierbij is het van belang dat er goede afspraken zijn met de partijen zoals ROC's, het voortgezet onderwijs, het Centrum voor Werk en Inkomen, Sociale Zaken en de regiogemeenten.

Werkgelegenheid

Wat werkgelegenheid betreft profiteren hoog opgeleide jongeren mee van de sterke economische positie van Zwolle. Doordat Zwolle vooral een dienstenstad is, ligt dit voor laag opgeleide jongeren moeilijker. Door de aanhoudende slechte economische situatie waarin heel Nederland zich bevindt, neemt ook in Zwolle de jeugdwerkloosheid toe. Voorkomen moet worden dat jongeren langdurig werkloos worden. Naast de acties die jongeren zelf ondernemen om werkloosheid te voorkomen, willen wij hen snel een traject kunnen aanbieden. Hiervoor is het noodzakelijk dat de meest betrokken partijen (Centrum voor Werk en Inkomen, het onderwijs, het bedrijfsleven en de gemeente) op lokaal en regionaal niveau afspraken met elkaar maken. In de gemeenten Zwolle, Enschede en Deventer is geconstateerd dat de werkloosheid met name onder allochtone leerlingen toeneemt. Het gaat vooral om

allochtone jongeren die zonder startkwalificatie de opleiding verlaten. Dit komt in Zwolle met name voor bij de

MBO opleidingen in de economische en administratieve sector. De drie gemeenten hebben gezamenlijk een projectvoorstel ingediend bij de provincie als vervolg op de nota 'Een spiegel liegt niet'. In dit voorstel wordt gezocht naar aansluiting bij het MKB-Minderheden convenant dat tot doel heeft om vacatures die door werkgevers worden gemeld, zo spoedig mogelijk te vervullen met bij voorkeur direct bemiddelbare allochtone werkkenden.

In Zwolle wordt voor een deel van het extra geld dat de provincie voor het project beschikbaar heeft extra RMC-begeleidingsuren ingekocht. Voor de invulling van deze uren wordt een allochtone RMC-consulent ingezet.

Vrije tijd

Elkaar ontmoeten is belangrijk. Niet alleen vrienden maar ook mogelijke levenspartners. Samen sporten en het uitgaan naar bioscoop, kroeg, culturele activiteiten zoals bijvoorbeeld muziek of verenigingen vormen daarvoor de beste mogelijkheden. Op het gebied van vrije tijd is het van belang dat er voldoende voorzieningen zijn en een uitdagend cultureel klimaat.

Essentieel voor het creëren van een dergelijk klimaat en voorzieningen is de inzet van jongeren zelf. Maar ook dat er rekening gehouden wordt met de variëteit aan groepen jongeren en de spreiding over de wijken. In de komende jaren willen wij extra investeren in de wensen en verlangens van deze groep jongeren. Om deze wensen en verlangens in beeld te krijgen is onderzoek belangrijk onder de jongeren zelf en informatie van instellingen en organisaties die met deze jongeren werken. Door het leggen van contacten tussen opleidingen zoals de beide ROC's, CALO, Hogeschool voor de Kunsten enzovoort en bijvoorbeeld sport- en muziekverenigingen is het mogelijk jongeren, bijvoorbeeld als vrijwilliger meer aan de stad als geheel te binden.

[8] Volwassen? (achttien tot drieëntwintig jaar)

Uit de GGD jeugdmonitor blijkt dat alcoholgebruik onder jongeren hoog is. 90 % van de jongens en 86 % van de meisjes geeft aan alcohol te gebruiken. De helft van de jongens en een derde van de meisjes is wel eens dronken of aangeschoten. Naast een hoog alcoholgebruik blijkt psychosociale problematiek en overgewicht/eetstoornissen een groeiend probleem in deze leeftijdsgroep.

De resultaten uit het Jeugdonderzoek die in het vorige hoofdstuk (twaalf-zeventien jaar) staan vermeld, hebben voor een belangrijk deel ook betrekking op deze leeftijdsgroep. Typisch voor de 'oudere' leeftijdsgroep is:

- Meer dan 90 procent gaat wel eens uit, waarbij café en bioscoop favoriet zijn. Ook gaan relatief veel jongeren uit deze leeftijdsgroep naar uitgaansgelegenheden buiten Zwolle. Er is behoefte aan een discotheek.
- De binnenstad is de ontmoetingsplek voor jongeren van 18-23 jaar.
- Ongeveer één op de drie jongeren gaat met een gemiddelde frequentie van één keer in de twee weken naar Studentensociëteit Vliegende Paard.
- Slechts een klein deel (ruim acht procent) gaat wel eens naar een wijk-, buurt- of jongerencentrum, en dan vooral 's avonds.
- Omstreeks 62 procent voelt zich wel eens onveilig en 52 procent is in 2003 slachtoffer geworden van één of meerdere delicten (vooral diefstal fiets of brommer).
- Slachtofferschap op school of van / naar school komt bij deze groep minder vaak voor dan bij de twaalf-zeventienjarigen.
- Het percentage dat lid is van een sportvereniging is ruimschoots lager

dan bij de twaalf tot zeventienjarigen, evenals het percentage dat buiten een vereniging om sport. Sporten buiten een vereniging om is populairder dan sporten bij een vereniging.

- Jongeren die buiten Zwolle sporten, geven hiervoor regelmatig als reden dat het buiten Zwolle goedkoper is. Ook missen ze bepaalde voorzieningen in Zwolle, waarbij een ijsbaan en een extra binnenzwembad zeer vaak genoemd worden: 60 procent van de jongeren vraagt hier expliciet om.

Bron: Jeugdonderzoek 2004

Wijk

Jongeren in deze leeftijd zijn zeer mobiel en verbinden zich vaak nog niet aan een bepaalde wijk. Jongerenvoorzieningen zoals bijvoorbeeld popcentrum Hedon, zijn vaak stedelijke voorzieningen. Zelfstandig wonende jongeren wonen met name in de wijken Binnenstad, Diezerpoort, Assendorp, Kamperpoort-Verallée en Holtenbroek. In deze wijken zijn veel kamers te huur en staan ook de goedkopere starterswoningen. Daarnaast liggen deze wijken rond de binnenstad en daar willen jongeren graag wonen.

Het project 'Watch! Out' (deelproject van 'Dit is Zwolle' zie pag. 21) is gericht op de jongeren in deze leeftijdsgroep. Waar in eerste instantie gevreesd werd dat jongeren bij de herstructurering van Holtenbroek zich zouden misdragen, gebruiken zij nu hun energie om de leefbaarheid en veiligheid in de eigen wijk te verbeteren. Als de bouwvakkers Holtenbroek hebben verlaten, surveilleren zij dagelijks herkenbaar tot tien uur 's avonds.

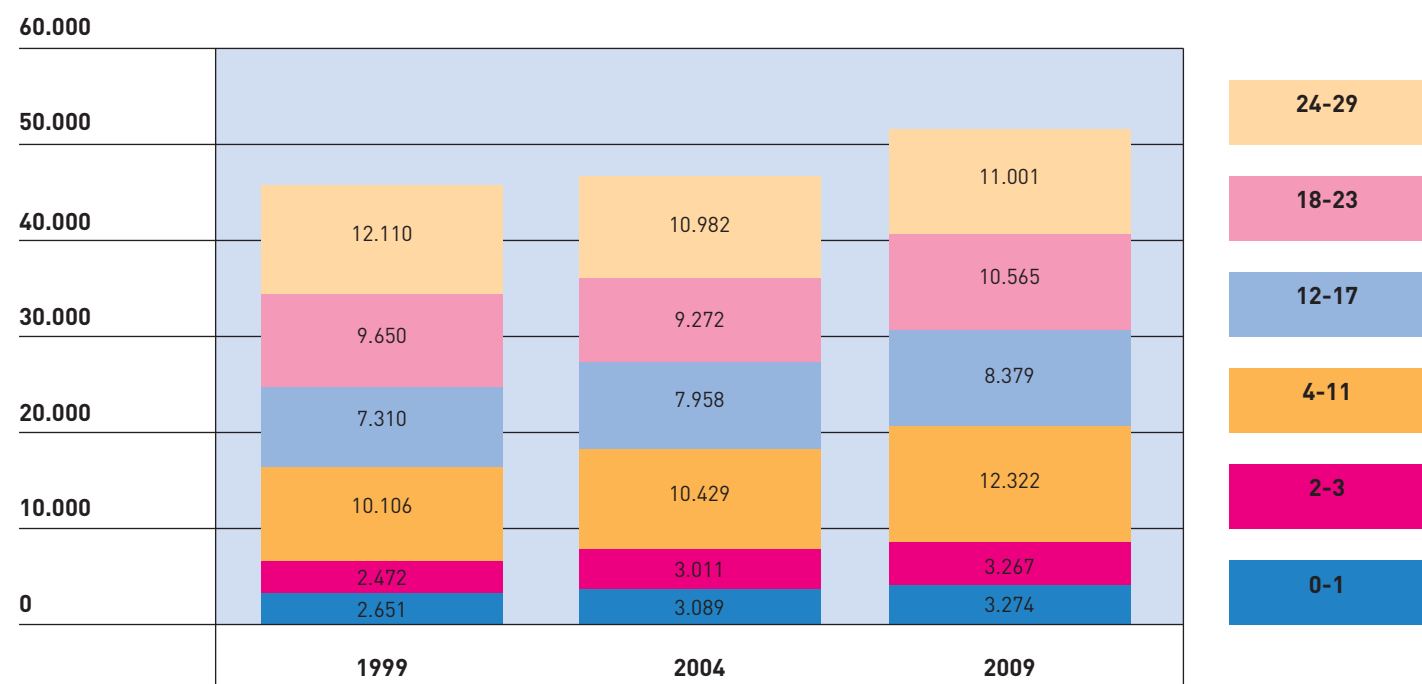
In deel II heeft u kunnen lezen hoe de vele activiteiten en projecten op het terrein van jeugd met elkaar samenhangen en waarom deze in een bepaalde levensfase worden uitgevoerd. In dit deel hebben wij lopende activiteiten maar ook nieuw te ontwikkelen activiteiten genoemd.

Het is veel wat er gebeurt waardoor jongeren kansen worden geboden om zich goed te ontwikkelen. Toch zijn er nog kinderen die zich niet goed (kunnen) ontwikkelen of die in de criminaliteit terecht komen. Het blijft daarom voor het realiseren van effectief jeugdbeleid belangrijk om alert te reageren en zo nodig bij te sturen op de activiteiten die al worden uitgevoerd voor alle jongeren.

Alleen op deze manier zullen wij in staat zijn om zo goed mogelijk onze ambitie te realiseren.

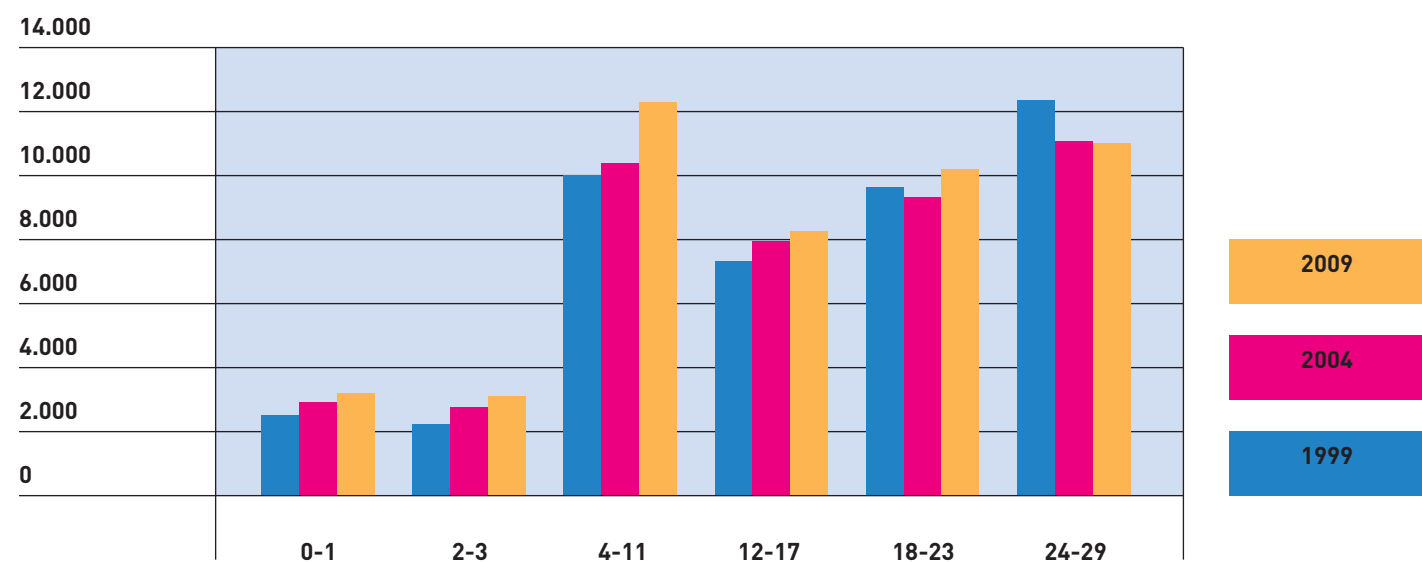

[9] Tenslotte

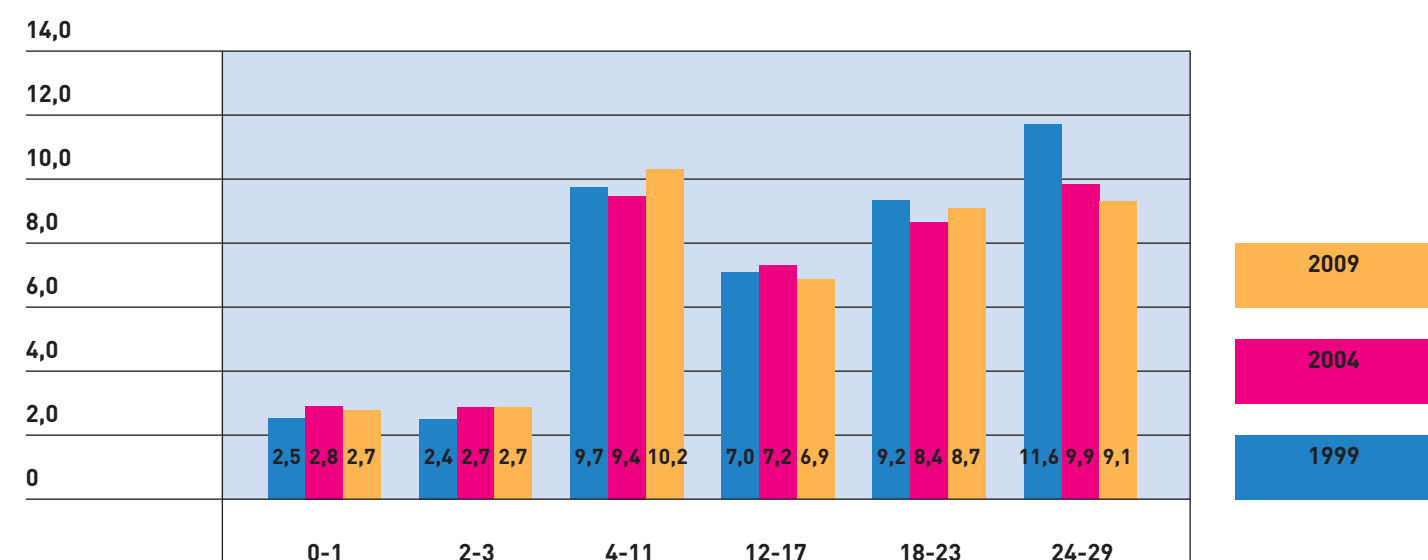
Bevolking naar leeftijdsklassen

[abs. per 1 januari 2004] (**2009** volgens PRIOMOS-prognose)

Bevolking naar leeftijdsklassen

[abs. per 1 januari 2004] (**2009** volgens PRIOMOS-prognose)

Bevolking naar leeftijdsklassen

[abs. per 1 januari 2004] (**2009** volgens PRIOMOS-prognose)

[Bijlage I] Demografische gegevens

Colofon

In opdracht van	: Gemeente Zwolle Ontwikkeling afd. Maatschappelijk Ontwikkeling Publicatie, december 2004
Coördinatie	: afd. Communicatie
Ontwerp/opmaak	: Hans Dienaar bNO, Zwolle
Fotografie	: Gerlinde Schrijver, Guido Aalbers
Auteurs	: Erna van Dijk Doetie van der Wal afd. Maatschappelijk Ontwikkeling

Voor meer informatie kunt u contact
opnemen met:

Gemeente Zwolle

Postbus 10007
8000 GA Zwolle
telefoon: (038) 498 2071
fax: (038) 498 3271

www.zwolle.nl